Strategienota grondstoffenbeleid Weststellingwerf 2021

Opgesteld door: bureau Cyclusmanagement
Jan Willem van Dalen

Opgesteld voor: gemeente Weststellingwerf

Datum: versie 27 januari 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1 Inleiding 3
2 Afvalinzameling tot nu toe 4
2.1 Historie 4
2.2 Terugblik op het bestaande gemeentelijke afvalbeleid 4
2.2.1 Bestaande organisatie 4
2.2.2 Bestaande afvalbeleidskoers 4
2.2.3 Resultaten bestaande afvalbeleid 5
2.3 Vooruitzichten op basis van autonome ontwikkelingen 7
3 Wat wordt de koers voor het nieuwe grondstoffenbeleid? 8
3.1 Ambitie, uitgangspunten en afvalvisie 8
3.2 Keuze voor de toekomstige inzamelstrategie 9
3.3 Praktische uitwerking: keuze voor prijsprikkel (diftar) 10
3.4 Advies over diftarkeuze 13
4 Maatregelen grondstoffenplan 2021 14
4.1 Nieuwe maatregelen die passen binnen de bestaande afvalstrategie 14
4.2 Nieuwe keuzemaatregelen die passen binnen de bestaande afvalstrategie 16
4.3 Nieuwe maatregelen in combinatie met diftar 17
5 Financiële effecten nieuw beleid 19
5.1 Financiële effecten maatregelen intensiveren huidige strategie 19
5.2 Financiële effecten maatregelen diftar 20
6 Planning en uitvoering 21
6.1 Activiteiten 21
6.2 Later te nemen beleidsmatige besluiten 22
6.3 Planning 22
Bijlage 1: Rijksbeleid afval en grondstoffen 23
Bijlage 2: Bestaande beleid en werkwijze in Weststellingwerf 25
1 Kerngegevens Weststellingwerf 25
2 Bestaande inzamelvoorzieningen 25
3 Uitvoering afvalinzameling in Weststellingwerf 27
4 Resultaten brongescheiden inzameling Weststellingwerf 29
5 Vergelijking afvalcijfers Weststellingwerf met andere gemeenten 30
6 Afvalbeheerskosten en afvalstoffenheffing in Weststellingwerf 32
7 Serviceresultaten in Weststellingwerf 34
Bijlage 3: Wat zijn de strategieën voor betere afvalscheiding? 35
Bijlage 4: Financiële doorrekening diftarvarianten Weststellingwerf 36
1 Minicontainers in Weststellingwerf 36
2 Mogelijkheden voor diftar met minicontainers in Weststellingwerf 39
3 Jaarlijkse diftarkosten 41
4 Hoeveel reductie van restafval is mogelijk? 42
5 Verwachte besparingen bij de invoering van diftar 43
Bijlage 5: Literatuur en achtergrondinformatie 44

1 Inleiding

Weststellingwerf realiseert 72% afvalscheiding (2019) en haalt jaarlijks 202 kg/inw restafval[1] op. Deze cijfers liggen al jaren op hetzelfde niveau. Dat is logisch omdat er verder geen nieuwe beleidsimpulsen zijn geweest. Daarmee haalt Weststellingwerf de doelstelling van 75% afvalscheiding niet en ook de doelstelling van 100 kg restafval per inwoner is nog ver weg. Om deze doelstellingen daadwerkelijk te halen, is een aangepaste strategie met aanvullende maatregelen nodig.

In Friesland worden herbruikbare stoffen deels via bronscheiding en deels via nascheiding uit het huishoudelijk restafval gehaald. De uitdaging is uiteindelijk alle herbruikbare stoffen uit het restafval te halen. Dit is de transitie naar een circulaire economie: van afval naar grondstof. Een circulaire economie is gericht op het minimaliseren van grondstofverbruik. Het is een systeem van gesloten kringlopen waarin producten hun waarde zo min mogelijk verliezen en hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt.

Gemeenten hebben op grond van de Wet milieubeheer de zorgplicht voor het huishoudelijk afvalbeheer. Daarmee hebben gemeenten een belangrijke taak bij te dragen aan de realisatie van zo'n circulaire economie. In het landelijke VANG-programma Van Afval Naar Grondstof hebben de VNG, het Ministerie en de branchevereniging NVRD zich gecommitteerd aan de ambitie om het restafval terug te dringen tot 100 kg/inw in 2020 en 30 kg/inw in 2025.

In dit rapport presenteren we de hoofdlijnen en de hoofdkeuze voor het nieuwe afval- en grondstoffen-beleid. Na besluit over de hoofdkeuze zal het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid verder worden uitgewerkt in uitvoeringsplannen.

Leeswijzer
Hoofdstuk 2 begint met een korte terugblik op de bestaande afvalinzameling met de resultaten van de afgelopen jaren. Vervolgens komen in hoofdstuk 3 de keuzes voor de toekomstige strategie aan bod en zijn de bijbehorende maatregelen in hoofdstuk 4 uitgeschreven. Daarna volgt een overzicht van de financiële effecten (hoofdstuk 5) en van de planning en uitvoering (hoofdstuk 6). Nadere achtergrond-informatie staat in de bijlagen. In bijlage 1 staat een overzicht van het rijksbeleid. Bijlage 2 beschrijft het huidige beleid en werkwijze in Weststellingwerf en bijlage 3 gaat in op de strategieën die gemeenten hanteren om afvalreductie te realiseren. Bijlage 4 geeft een financiële doorrekening van de mogelijke diftarvarianten voor Weststellingwerf.

In dit rapport staan de cijfers van 2019 omdat de cijfers 2020 bij het opstellen nog niet volledig beschikbaar waren. Daar waar de cijfers in 2020 relevant afwijken, is dat in de tekst aangegeven.

[1] Dit is inclusief grof restafval en inclusief correctie voor nascheiding van Plastic-, Metaal- en Drankenkartonverpakkingen (PMD).

2 Afvalinzameling tot nu toe

2.1 Historie

De afgelopen 60 jaar is het huishoudelijk afvalbeheer flink veranderd. Vroeger werd afval vaak nog ongescheiden en ongecontroleerd gestort op lokale vuilstortplaatsen zonder bescherming van bodem en grondwater. Tegenwoordig wordt een groot aantal deelstromen gescheiden ingezameld en de restfractie wordt verbrand in verbrandingsinstallaties met energieterugwinning en geavanceerde rookgasreiniging.

Het verbranden van afval beschouwen we tegenwoordig zelfs als een laagwaardige verwerkingsmethode van het afval. Deels via bronscheiding en deels via nascheiding worden veel herbruikbare stoffen gescheiden ingezameld en verwerkt. De ambitie is dat uiteindelijk alle herbruikbare stoffen uit het restafval worden gehaald: de transitie van afval naar grondstof.

2.2 Terugblik op het bestaande gemeentelijke afvalbeleid

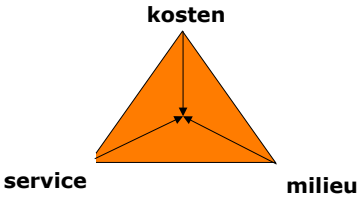
2.2.1 Bestaande organisatie

De gemeente Weststellingwerf heeft er voor gekozen de afvalinzameling zelf uit te voeren. Daarmee houdt de gemeentewerf voldoende omvang en kan ook de bezetting van de calamiteitendienst en de gladheidsbestrijding worden gewaarborgd. Vanaf 2008 is de gemeentewerf in de huidige vorm operationeel met een modern en functioneel afvalbrengstation. Dit geeft ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen voor het verder gescheiden inzamelen van afval.

2.2.2 Bestaande afvalbeleidskoers

Weststellingwerf heeft het bestaande beleid en werkwijze vastgelegd in het Gemeentelijke Afvalstoffen Plan (GAP) 2015 – 2018. De doelstellingen destijds waren:

- blijven optimaliseren van de uitvoering met het oog op het halen van de doelstellingen uit het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP);
- er naar te streven de extra kosten te dekken uit reductie van de hoeveelheid te verbranden restafval;
- actief inspelen op ontwikkelingen om afval te zien als grondstof.

Op basis van het GAP 2015-2018 zijn de volgende maatregelen uitgevoerd:

- vanaf 2018: invoering toeslag-tarief van € 40 per jaar voor een 2e GFT-container;
- vanaf 2016: beëindiging afzonderlijke inzameling van droge componenten (zoals glas, oud papier, metaal en textiel) aan huis (om reden van doelmatigheid);
- vanaf 2016: inwoners kunnen bladafval in het najaar gratis naar het afvalbrengstation brengen. Ook worden in het najaar op diverse plaatsen in de gemeente bladkorven geplaatst;
- vanaf 2016: ruimere openingstijden afvalbrengstation op zaterdag (2 uur extra), gecompenseerd door iets kortere openingstijden door de weeks;
- in 2017: via een telefonische enquête onder de inwoners heeft de gemeente een voorkeurenonderzoek afvalscheiding laten uitvoeren;
- verder is vanaf 2019 het tarief voor het brengen van grof tuinafval naar het afvalbrengstation afgeschaft.

De volgende voorgenomen maatregelen uit het GAP 2015 - 2018 zijn na nadere afweging niet doorgegaan:

- verlagen van de inzamelfrequentie GFT in de wintermaanden;
- mogelijkheid voor inwoners om 140 liter GFT-container om te wisselen voor een 240 liter-container.

2.2.3 Resultaten bestaande afvalbeleid

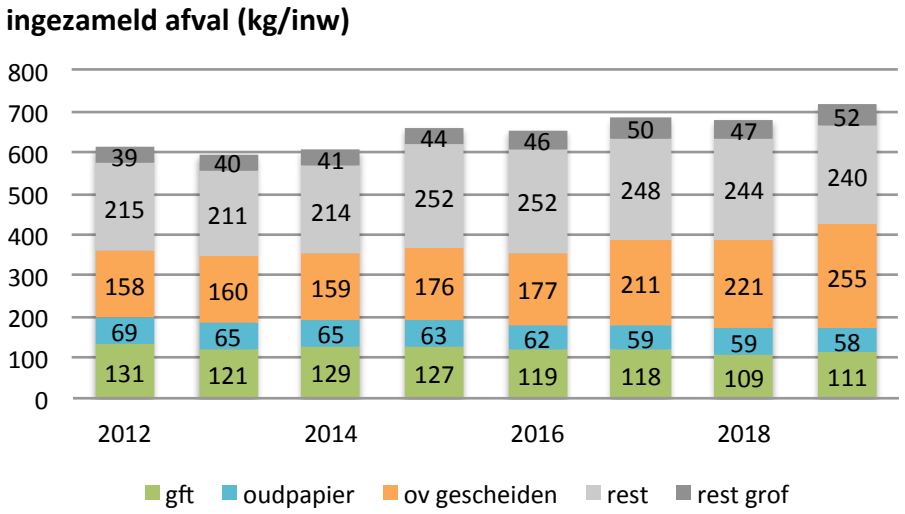
kostenprestaties en afvalstoffenheffing
- de afvalstoffenheffing ligt iets boven het landelijk gemiddelde. De grotere hoeveelheden afval is een verklaring voor de (iets) hogere kosten dan elders.

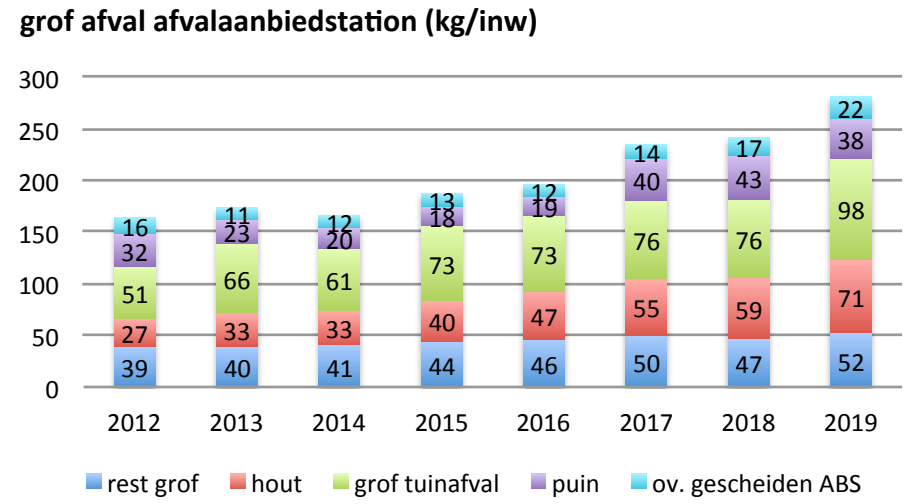
serviceprestaties
- Weststellingwerf biedt een goed basispakket aan service. De groene en de grijze container worden om de week geleegd. Dat is duidelijk en makkelijk voor de inwoners. Er zijn weinig problemen met zwerfvuil en illegale stort. Verder beschikt de gemeente over een goed geoutilleerd afvalbrengstation waar mensen gratis of tegen verlaagd tarief hun afval gescheiden kunnen aanleveren;
- De inzameling van oud papier wordt veelal per kern georganiseerd door lokale initiatieven (verenigingen en scholen). Dit gebeurt op verschillende manieren en frequenties. Het is een aandachtspunt om de inzameling overal te (blijven) waarborgen.

milieuprestaties
- de hoeveelheid afval per inwoner is de afgelopen jaren geleidelijk toegenomen;
- we zien een stevige toename van het restafval (fijn en grof) en van de gescheiden stromen op het afvalbrengstation (met name hout en grof tuinafval);
- de hoeveelheid gescheiden ingezameld papier en gft is de afgelopen periode daarentegen geleidelijk afgenomen. Vanaf 2012 is dit met 15% verminderd;
- het percentage bronscheiding blijft onder de 60%. Na nascheiding komt Weststellingwerf uit op 72% afvalscheiding (2019).

bedrijfsvoering
- inzameling van de minicontainers gebeurt grotendeels met een efficiënt zijbeladingssysteem. De chauffeur bedient een robotarm om de containers te legen in het inzamelvoertuig. Volle persunits worden binnen de gemeente gewisseld en Omrin regelt vandaar in bulk het aftransport. De gemeentelijke inzamelvoertuigen hoeven daardoor niet meer op en neer naar de overslag of verwerkingsinstallatie te rijden. Al met al is inzameling met de zijladers aanmerkelijk efficiënter dan inzameling met de achterladers. Bovendien is sprake van beperkte fysieke belasting en dus beter voor het uitvoerend personeel;
- voor het buitengebied (kleine kernen, landwegen en zandpaden) beschikt de gemeente nog over een kleine achterlader (Kliekien).

In de volgende grafieken staan de meerjarige ontwikkelingen van de hoeveelheid ingezameld afval,
De eerst grafiek laat een geleidelijke toename van de hoeveelheid afval zien. De 2e grafiek toont een forse stijging van het grof afval (gescheiden en ongescheiden) dat naar het afvalbrengstation is gebracht.

2.3 Vooruitzichten op basis van autonome ontwikkelingen

autonome ontwikkelingen milieu en service: stabilisatie
De milieuresultaten in Weststellingwerf zijn de afgelopen jaren gestabiliseerd, terwijl het doel was (en is) de hoeveelheid afvalscheiding juist fors te verbeteren. Dat betekent dat aanvullende maatregelen nodig zijn om een stap te zetten richting de ambitieuze VANG-doelstelling om het restafval fors te verminderen.

autonome stijging kosten en afvalstoffenheffing
Op landeljk niveau is sprake van een autonome kostenstijging van de afvalverwerking. Dat komt door de fors hogere verbrandingsbelasting vanaf 2019, alsmede door hogere marktprijzen. Omrin heeft tot nu toe een deel van deze kostenstijging opgevangen en heeft de verwerkingstarieven vanaf 2015 niet verhoogd. Het is nog onbekend hoe de tarieven van Omrin zich de komende jaren ontwikkelen, maar een toekomstige tariefstijging is niet uitgesloten. Dat is mede afhankelijk van de vergoedingen van het Afvalfonds voor de PMD nascheiding en van een eventuele verdere verhoging van de verbrandingsheffing van het Rijk.

De belangrijkste oorzaken van de autonome kostenstijging tot nu toe zijn:
- forse verhoging verbrandingsheffing van het Rijk per 2019. Dat betreft € 17 per aansluiting incl. BTW;
- de papieropbrengst loopt terug als gevolg van instorting van de (wereld)marktprijzen, de verschuiving van papier naar karton en toenemende vervuiling van het papier;
- de tarieven voor de andere grondstoffen (hout, hard plastic) zijn flink gestegen;
- verder speelt in Weststellingwerf dat per 2021 de dekking van € 16 per aansluiting uit de reserve afvalstoffenheffing is vervallen en dat dit dus voortaan ook uit de afvalstoffenheffing wordt gedekt.

3 Wat wordt de koers voor het nieuwe grondstoffenbeleid?

3.1 Ambitie, uitgangspunten en afvalvisie

Weststellingwerf heeft in het vorige Gemeentelijke Afvalstoffen Plan de ambitie uit het landelijke VANG-programma (zie tabel) onderschreven. De stip op de horizon is om uiteindelijk al het afval te hergebruiken, zodat er geen restafval meer overblijft. Met het oog hierop hebben we de uitgangspunten en afvalvisie voor de komende jaren geformuleerd.

	scheidings-percentage	ongescheiden restafval
realisatie 2019		
zonder nascheiding	59%	292 kg/inw
incl. nascheiding	72%	202 kg/inw
doelstelling 2020	75%	100 kg/inw
doelstelling 2025		30 kg/inw
doelstelling 2050		0 kg/inw

uitgangspunten nieuw grondstoffenbeleid
- milieu: nieuwe strategie bepalen om 100 kg/inw te halen;
- service: meer nadruk op grondstoffen en minder op restafval;
- kosten: nieuw beleid dekken uit besparing op verwerking;
- uitvoering: elders beproefde methoden gebruiken.

uitgangspunt milieu: nieuwe strategie om 100 kg/inw te halen
De eerste doelstellingen zijn het afvalpercentage te verhogen naar 75% en de hoeveelheid restafval (fijn + grof) te verlagen naar 100 kg/inw. Binnen de bestaande strategie zijn nog wel verbeteringen en optimalisaties mogelijk. Echter de stap naar 75% hergebruik en een reductie tot 100 kg/inw (in 2020) en verdere stappen naar een afvalloze toekomst vergt een aanvullende strategische keuze.

uitgangspunt service: meer nadruk op grondstoffen en minder op restafval
De nadruk van de inzameling komt meer te liggen op grondstoffen en minder op restafval. De service verhogen we voor wat we wél willen (grondstoffen) en waar mogelijk beperken we de service voor wat we niet willen (grondstoffen in het restafval). We willen een inzamelsysteem waarbij het voor inwoners nog meer vanzelfsprekend wordt afval te scheiden.

uitgangspunt kosten: nieuw beleid dekken uit besparing op verwerking
We willen ook in de toekomst de kosten beperken. Dat betekent dat we kostenverhoging vanwege nieuw beleid zo veel mogelijk wil voorkomen door extra (investerings)kosten te dekken uit de meeropbrengst van de grondstoffen en de besparing op de kosten van het restafval. Kostenverhoging vanwege autonome, onontkoombare (markt)ontwikkelingen kunnen echter niet geheel worden voorkomen.

uitgangspunt uitvoering: beproefde methoden gebruiken
Weststellingwerf wil niet opnieuw het wiel uitvinden. Daarom worden zoveel mogelijk methoden en werkwijzen gehanteerd die al met succes in andere gemeenten zijn ontwikkeld en beproefd.

afvalvisie Weststellingwerf

De gemeente Weststellingwerf wil nog meer huishoudelijk afval scheiden. Hiermee wordt de inzameling duurzamer, wordt productie van grondstoffen vermeden, energie bespaard en de uitstoot van CO_2 gereduceerd.

Het afvalbeleid voor de komende jaren is gebaseerd op twee pijlers:

pijler 1: van afval naar grondstof
Inzameling van afval maakt plaats voor inzameling van nuttige grondstoffen. De inzamelvoorzieningen sluiten hier ook op aan. Het wordt makkelijker gescheiden grondstoffen aan te bieden en waar mogelijk minder makkelijk of minder aantrekkelijk om het afval ongescheiden te houden.

pijler 2: combinatie van bron- en nascheiding
Het scheiden van afval gebeurt door scheiding van GFT, glas, papier, textiel en grof afval aan de bron. Aanvullend worden in de sorteer- en bewerkingsinstallatie van Omrin kunststof, metalen, drankenverpakkingen, luiers en overige grondstoffen nagescheiden.

3.2 Keuze voor de toekomstige inzamelstrategie

Nederlandse gemeenten hebben verschillende inzamelstrategieën ontwikkeld om de afvalscheiding te verbeteren en de VANG-doelstellingen te halen. Dit kan worden onderverdeeld in vijf hoofdstrategieën: (1) nascheiding, (2) vergroten service op grondstoffen, (3) verlagen inzamelfrequentie restafval, (4) omgekeerd inzamelen (grondstoffen aan huis, restafval op afstand) en (5) financiële prijsprikkel op restafval (diftar). De meeste van deze hoofdstrategieën zijn stapelbaar en in combinatie uitvoerbaar. In bijlage 4 zijn de strategieën nader toegelicht.

Weststellingwerf heeft als participant in Afvalsturing Friesland NV (Omrin) ingestemd met grootschalige investeringen in een nascheidingsfabriek. Daarmee heeft Weststellingwerf zich gecommitteerd aan het langdurig aanleveren van het na te scheiden restafval aan Omrin. Met nascheiding als uitgangspunt vallen de strategieën 3 (verlagen inzamelfrequentie restafval) en 4 (omgekeerd inzamelen) voor Weststellingwerf af. Die verhouden zich namelijk niet goed met nascheiding.

Twee mogelijke afvalstrategieën

Voor Weststellingwerf zijn de volgende (combinaties) van strategieën mogelijk:
A. huidige strategie intensiveren: combinatie van nascheiding en vergroten service op grondstoffen;
B. huidige strategie intensiveren plus prijsprikkel op restafval (diftar). Ditarkeuzes zijn:
    a. diftar op volume;
    b. diftar op aanbiedfrequentie;
    c. diftar op gewicht.

Voor plastic, metaal en drankenkartons (PMD) is nascheiding een geschikte methode, maar nagescheiden GFT, papier, glas en textiel bevat te veel vervuiling om hoogwaardig te kunnen hergebruiken. Omrin past nascheiding toe op plastic, metaal en drankenkartons. Verder haalt Omrin in de nascheidingsfabriek zand en stenen (inert materiaal) en de organisch natte fractie (ONF) uit het restafval. En vanaf 2021 haalt Omrin ook de luiers er uit. Uit het ONF wordt vervolgens via vergisting biogas geproduceerd, waarna na indroging een laagwaardig ONF-restproduct overblijft dat alsnog in de verbrandingsoven in Harlingen (REC) wordt verbrand. Voor luiers geldt een vergelijkbaar proces.

Strategie A: huidige strategie intensiveren
Binnen de huidige beleidskaders liggen er nog mogelijkheden om afvalscheiding te verbeteren. Het gaat om relatief eenvoudige en goedkope maatregelen waarvoor geen wezenlijke belemmering speelt. Hiermee komt er echter nog geen wezenlijke trendbreuk om de hoge scheidingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van dergelijke maatregelen zijn:

- promotiecampagne afvalscheiding;
- scholenproject afvalscheiding;
- campagne gft-scheiding - controle / handhaving gft in restafvalcontainers;
- verbeteren inzameling papier aan huis;
- aanpak gratis meeliftend bedrijfsafval;
- aanpak grootaanbieders afvalbrengstation;
- toeslag afvalstoffenheffing voor een extra container.

Strategie B: prijsprikkel op restafval (diftar)
Uit landelijk onderzoek (benchmark, Rijkswaterstaat en Coelo) blijkt dat gemeenten met een diftarsysteem betere afvalscheiding realiseren en lagere kosten hebben dan niet-diftargemeenten. Diftar staat voor gedifferentieerde tarieven, waarbij een deel van de afvalstoffenheffing afhankelijk is van het aantal keer dat het restafval wordt aangeboden (volume/frequentie) of van de hoeveelheid kilo's aangeboden restafval (gewicht). Inwoners krijgen dan een financieel voordeel als ze minder afval aanbieden en/of een nadeel als ze meer afval aanbieden. De gemeente verdient de kosten voor het diftarsysteem terug uit de besparing op de verwerkingskosten.

Diftar is geen doel op zich, maar slechts een prikkel of stimulans voor betere afvalscheiding. Met diftar gaat de service ook niet omlaag. De service op restafval wordt alleen getarifeerd. Met een diftartarief is er wel meer risico op ontwijkgedrag en illegale dumping dan zonder diftartarief. Maar ervaringen bij landelijke diftargemeenten (waaronder enkele buurgemeenten) leren dat deze nadelen met goed ondersteunend beleid (duidelijke voorlichting, handhaving, opruimen en goede voorzieningen) kunnen worden opgevangen. Bovendien komen illegale dumpingen (afval in het bos of het plantsoen) helaas ook voor zonder diftar. Invoering van diftar kan de nodige politieke en maatschappelijke discussies opleveren. Ervaring elders leert dat na invoering van diftar die discussie meestal snel wegebt, zolang de gemeente adequaat reageert op knelpunten en excessen. Inmiddels hebben bijna de helft van de gemeenten een vorm van diftar ingevoerd (de meeste op basis van volume/frequentie). Het is dus een beproefde methode.

Diftar in combinatie met nascheiding wordt momenteel alleen toegepast in Heerenveen en Ooststellingwerf (diftar op gewicht) en in Opsterland en Ermelo (diftar op aanbiedingsfrequentie). In 2019 zijn Heerenveen en Ooststellingwerf overgestapt van diftar op aanbiedingsfrequentie naar diftar op gewicht. De transitie in Heerenveen en Ooststellingwerf is succesvol verlopen. De hoeveelheid afval in de sortibak is daar bijna gereduceerd tot de 100 kg-doelstelling restafval (fijn+grof). Zie ook bijlage 3.

Invoering van diftar vergt aanpassingen aan de minicontainers en de inzamelvoertuigen. Voor Weststellingwerf is het relevant om aanpassingen zo veel mogelijk synchroon te laten lopen met reguliere vervanging. In bijlage 3 zijn de consequenties voor de kosten en de bedrijfsvoering van de afvaldienst van Weststellingwerf uitgewerkt.

3.3 Praktische uitwerking: keuze voor prijsprikkel (diftar)

Er is geen beletsel om strategie A (intensiveren huidige strategie) uit te voeren. De vraag is of Weststellingwerf in aanvulling hierop ook strategie B (invoeren prijsprikkel, diftar) kiest. En zo ja, welke diftar-vorm dat dan moet zijn.

We hebben uitgezocht welke diftarvormen gelet op de situatie van Weststellingwerf praktisch mogelijk zijn, welke investeringen dat aan de containers en voertuigen vergt en wat dat betekent voor de afvalscheiding, de service en de jaarkosten.

Hier spelen twee relevante vraagstukken:
1. wat betekent diftar voor de containers en de voertuigen? Zijn grote (vervangings)investeringen nodig of kan worden volstaan met relatief beperkte aanpassingen?
2. welke diftarvormen zijn mogelijk en geschikt?

containers
Er bestaan twee verschillende typen containers, beide met een eigen opnamesysteem: de bestaande, “gewone” containers en nieuwe Diamond-containers (containers met een zogenaamde voorflap). Het is niet mogelijk om beide containers tegelijk met een zijlader te legen. Je moet dus kiezen voor of een gewone container of een Diamond-container. Bij overstap naar Diamond moeten alle containers (grijs en groen) worden vervangen. Diamond-containers zijn robuuster (en daardoor ook duurder in aanschaf) dan de gewone containers, maar ze zijn geschikt voor alle vormen van diftar (aanbiedfrequentie en gewicht). De gewone containers zijn ook prima, maar niet toepasbaar voor diftar op gewicht.

voertuigen
De bestaande inzamelvoertuigen zijn ongeschikt voor het legen van Diamond-containers. Daarvoor is een ander zijbeladingssysteem nodig. Pech is dat juist het type zijbelading van Weststellingwerf niet kan worden aangepast, maar nagenoeg geheel moet worden vervangen. Dat betekent een investeringsverlies (de kosten van het zijbeladingssysteem bedragen ongeveer 40% van de nieuwbouw van het inzamelvoertuig). De zijladers dateren van 2015 en 2017 en hun vervanging is voorzien in 2025 en 2027. Bij overstap naar Diamond-containers zijn er dan drie mogelijkheden: (1) de bestaande zijbeladings-voertuigen versneld vervangen (waarbij bestaande voertuigen met een investeringsverlies worden verkocht), (2) vervangen van de belading (met investeringsverlies) of (3) de overstap naar het Diamond-systeem uit te stellen tot 2026 of 2027 als de voertuigen aan reguliere vervanging toe zijn. Bij gehele en gedeeltelijke vervanging moet rekening worden gehouden met bestel- en levertijd van de voertuigen. Dat vergt al gauw 1,5 jaar, waardoor invoering van diftar op gewicht pas op zijn vroegst per 2023 haalbaar is. Voor de kleine achterlader (Kliekien) zijn de aanpassing naar een ander beladingssysteem veel minder ingrijpend en de extra investeringskosten zijn beperkt.

De bestaande voertuigen zijn daarentegen wel eenvoudig geschikt te maken voor registratie op aanbiedingsfrequentie van de huidige containers. Dit kan zonder investeringsverlies en aanpassingen kunnen in 6 tot 12 maanden worden gerealiseerd.

diftarvarianten
Op hoofdlijnen zijn er drie diftarvarianten: diftar op volume, diftar op aanbiedfrequentie en diftar op gewicht. In bijlage 3 zijn deze varianten nader toegelicht.

De huidige bakken zijn (met aanpassingen) geschikt om diftar op basis van aanbiedfrequentie uit te voeren. Diftar op volume kan ook, maar is niet optimaal omdat een deel van de grijze bakken dan moet worden vervangen door een kleinere. Diftar op basis van gewicht geeft de meeste reductie van het afval in de sortibak. Dat kan echter alleen met nieuwe Diamond-bakken, waarmee dan ook een combinatie van volume, aanbiedfrequentie en gewicht mogelijk is. In de volgende tabel zijn per variant de effecten op hoofdlijnen weergegeven. Zie bijlage 4 voor een meer gedetailleerde onderbouwing.

diftarsysteem		volume	aanbied-frequentie	gewicht
bestaande containers	investering per aansl	€ 225.000	€ 225.000	niet mogelijk
	reductie sortibak	-40 kg/inw	In 2019 kg/inw	nvt
	effect jaarkosten per aansl	€ 1,00	€ 4,00-	nvt
	voorbereiding invoering	1 jaar	1 jaar	
nieuwe Diamond containers	investering	€ 1.133.000	€ 1.200.000	€ 1.214.000
	reductie sortibak	-40 kg/inw	-80 kg/inw	-115 kg/inw
	effect jaarkosten per aansl	€ 9,00	€ 4,00	€ 1,00
	voorbereidingstijd invoering	2 jaar	2 jaar	2 jaar

toelichting op de cijfers

- de reductie van het afval in de sortibak (restafval + nagescheiden uit restafval) is een inschatting. De praktijk moet uitwijzen of dit daadwerkelijk in Weststellingwerf wordt gerealiseerd en hoe de verschuiving naar grondstoffen als gft en papier precies uitpakt. De reducties zijn gebaseerd op ervaringen in naburige gemeenten. In Opsterland (met volume/frequentie) is in 2019 daadwerkelijk 92 kg/inw minder in de sortibak ingezameld dan in Weststellingwerf en in Heerenveen en Ooststellingwerf 123 kg/inw minder dan in Weststellingwerf. Zie ook de grafiek in paragraaf 4 van bijlage 4;
- de bedragen zijn gebaseerd op prijspeil 2020 en de nu bekende prijsontwikkelingen. Niet alleen reguliere prijsindexeringen zitten er dus nog niet in, maar ook nog niet bekende kostenontwikkelingen over de komende jaren. Denk daarbij aan een verhoging van de rijksheffing op de verbranding van restafval, de ontwikkelingen in het PMD-dossier en de ontwikkelingen van de marktprijzen voor nieuwe containers en voertuigen.

overwegingen

- de varianten “huidige containers met aanbiedfrequentie” en “nieuwe Diamond-bakken met gewicht” zijn het meest gunstig. Beide gevallen scoren redelijk goed op kosten en milieu. In het ene geval zijn de kosten gunstiger en in het andere geval zijn de scheidingsresultaten gunstiger;
- de variant “diftar op volume” geeft richting burger de minste discussie. Echter deze variant scoort op kosten en hoeveelheid afval in de sortibak minder dan de varianten aanbiedfrequentie en gewicht. Diftar op volume is daarom niet de beste optie;
- invoering van Diamond-containers vergt meer voorbereidingstijd omdat voertuigen moeten worden aangepast of worden vervangen;
- het investeringsverlies op de voertuigen kan worden beperkt als de overstap van de bestaande containers naar Diamond-containers gelijktijdig met de reguliere vervanging van de voertuigen plaatsvindt. Dat speelt in 2026 of 2027.

A. intensiveren huidige strategie intensiveren: nascheiding PMD/luiers en serviceverhoging grondstoffen
Hierbij gaat het om de volgende maatregelen:
- stopzetten gescheiden inzameling luiers (dat gaat vanaf 2021 via nascheiding);
- campagne grijze bak wordt sortibak (met uitleg over nascheiding PMD);
- campagne bioafval bij het gft en niet in de sortibak;
- aanvullende maatregelen gericht op stimuleren afvalscheiding.

B. keuze maken uit de volgende twee diftar-varianten:

B1. diftar op aanbiedingsfrequentie met huidige containers
- geen hoge investering nodig (vooralsnog);
- iets lagere jaarkosten;
- redelijke hoge verlaging afval uit sortibak (- 80kg/inw);
- invoeringstijd circa 1 jaar.

of

B2. diftar op gewicht met nieuwe Diamond-containers (direct invoeren)
- flinke investering (nieuwe containers en aanpassing voertuigen);
- marginaal hogere jaarkosten;
- meeste verlaging van afval uit sortibak (- 115 kg/inw);
- invoeringstijd 2 jaar.

3.4 Advies over diftarkeuze

De invoering van diftar op gewicht in combinatie met nieuwe Diamond-containers (variant B2) geeft het beste milieuresultaat. Echter dit vergt meer invoeringstijd dan diftar op basis van aanbiedingsfrequentie (variant B1) vanwege aanbestedingen en aanpassen voertuigen en daardoor wordt het milieuvoordeel ook later gerealiseerd. Bovendien combineert directe overstap niet optimaal met de nog relatief nieuwe inzamelvoertuigen. De aanpassing van de belading op de inzamelvoertuigen geeft een investeringsverlies (geschat op € 190.000) als dit niet gebeurt gelijk met de reguliere vervanging.

Een tussenvariant is om diftar op basis van gewicht pas in te voeren als de voertuigen aan reguliere vervanging toe zijn. Dat beperkt investeringsverlies en bestaande containers kunnen nog wat langer mee. In de tussentijd kan dan al wel worden gestart met diftar op basis van aanbiedingsfrequentie en wordt al snel een start gemaakt met het verminderen van de hoeveelheid restafval.

advies over diftar-keuze

B3 diftar op gewicht later invoeren (in 2026-2027); eerst diftar op aanbiedfrequentie
- eerst invoeren diftar op basis van aanbiedingsfrequentie met de huidige containers. Dit kan relatief snel. Een ingangsdatum tussen 1 januari 2022 (met een uitloop naar 1 april 2022) is haalbaar;
- over enkele jaren, gelijk met de reguliere vervanging van de inzamelvoertuigen in 2026 of 2027 overstappen op nieuwe Diamond-containers in combinatie met diftar op gewicht.

opmerking
Het advies om eerst te kiezen voor diftar op aanbiedingsfrequentie is ingegeven uit de overweging om sneller tot uitvoering over te gaan en om investeringsverlies te voorkomen. Er speelt geen overweging om inwoners via een tussenstap te laten wennen aan een diftarsysteem. Invoering van diftar vergt bij beide vormen sowieso duidelijke uitleg en publieksvoorlichting.

4 Maatregelen grondstoffenplan 2021

In dit hoofdstuk presenteren we de maatregelen van het nieuwe grondstoffenplan. De maatregelen zijn in drie categorieën ingedeeld:
1. nieuwe basismaatregelen die passen binnen de bestaande strategie;
2. aanvullende keuze-maatregelen die passen binnen de bestaande strategie;
3. aanvullende maatregelen bij invoering van prijsprikkel voor restafval (diftar).

4.1 Nieuwe maatregelen die passen binnen de bestaande afvalstrategie

Omrin regelt de nascheiding (luiers en PMD) en het verbeteren van de processen in de nascheidingsfabriek. De gemeente hoeft hier zelf niet veel aan te doen. Wél is het van belang de inwoners hierover te informeren. Inwoners zijn namelijk lang niet allemaal op de hoogte van de nascheiding van PMD.

Hieronder worden de basismaatregelen opgesomd die de gemeente Weststellingwerf de komende jaren wil uitvoeren. Het betreft essentiële maatregelen met het oog op betere afvalscheiding en minder restafval.

maatregel A1: voorlichtingscampagne

- van oudsher ligt de nadruk op het inzamelen van restafval en minder op het inzamelen van grondstoffen. Dit wordt omgedraaid: meer aandacht voor grondstoffen en minder voor restafval. De grijze bak heet voortaan sortibak PMD/rest;
- het moet beter zichtbaar worden (via informatiestickers op de containers, via sociale media en kranten) wat wel en niet in de sortibak hoort (en waarom). wél PMD en luiers, maar geen bioafval. Ook worden infoquêtes ingezet (voorbeelden zijn via de VANG-website beschikbaar);
- bioafval (incl. etensresten) betreft de grootste ongescheiden grondstoffenstroom in de sortibak. Via een aparte campagne wordt scheiding hiervan onder de aandacht gebracht;
- Omrin heeft voor meerdere Friese gemeenten al campagnemateriaal ontwikkeld met als leus “Samen halen we alles er uit”, onder andere op dorpsniveau. Weststellingwerf kan hierbij aansluiten.

maatregel A2: controleren juiste afvalscheiding (vooral GFT)
Mensen ervaren geen consequenties als ze hun afval niet volgens de regels scheiden. Ongescheiden afval in de grijze bak wordt gewoon opgehaald en mensen worden er niet op gewezen wat beter kan. We willen aan de slag om via controles mensen hierover te benaderen vanuit een positieve insteek: via afvalcoaches mensen complimenteren voor juiste afvalscheiding en aanspreken als het beter kan.

In Christchurch, Nieuw Zeeland krijgen mensen een beloningssticker voor juiste afvalscheiding

maatregel A3: verbeteren voorzieningen glas (en textiel)
De hoeveelheid ingezameld glas is de afgelopen jaren afgenomen. Via extra bakken en aanvullende voorlichting zal er extra aandacht voor de glasinzameling worden gevraagd. Hiervoor is landelijk promotiemateriaal “glas in ’t bakkie” beschikbaar.

maatregel A4: verbeteren papierinzameling
De gemeente heeft de wettelijke taak te zorgen voor de gescheiden inzameling van oud papier. De gemeente vindt het belangrijk dat de bestaande inzamelende verenigingen en scholen een rol in de inzameling van papier houden, maar ook dat er overal in de gemeente een laagdrempelige inzamelstructuur is, bij voorkeur maandelijkse inzameling van huis. In overleg met de inzamelende organisaties wordt bekeken waar de inzamelstructuur kan worden verbeterd. Als in een gebied de continuïteit en de laagdrempelige inzamelstructuur in het geding komt, zal de gemeente de inzameling zelf oppakken.

maatregel A5: aanpak gratis meeliften bedrijfsafval
Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk om hun afvalinzameling te regelen. De gemeente zamelt het bedrijfsafval niet in. In praktijk komt het voor dat bedrijven gratis meeliften. Denk aan kleinere bedrijven en bedrijven bij het huis, zoals een winkel met woning of een boerderij met woonhuis. We willen onderzoeken in welke mate bedrijven gratis meeliften, of sprake is van substantiële afvalhoeveelheden en welk maatregelen genomen kunnen worden om het gratis meeliften in te dammen.

maatregel A6: toeslag extra container restafval
Er wordt al een toeslag van € 40 in rekening gebracht voor een 2^{e} GFT-bak. Logisch is om ook een toeslag in rekening te brengen voor een 2^{e} sortibak, bijvoorbeeld 50% van het vaste tarief.

maatregel A7: verkleinen verschil tarief eenpersoons en meerpersoons huishouden
Weststellingwerf hanteert een verlaagd tarief voor een eenpersoons huishouden. De korting bedraagt 33%. Dat is veel hoger dan in andere gemeenten gebruikelijk is. De voorzieningen voor een eenpersoons huishouden zijn gelijk aan die van een meerpersoons huishouden. Alleen het gebruik daarvan is gemiddeld minder. Geadviseerd wordt het verschil terug te brengen tot 10 tot 15%.

maatregel A8: aanscherpen acceptatiebeleid afvalbrengstation
Inwoners kunnen alleen met een adres gebonden afvalpas hun afval brengen naar het afvalbrengstation. Bij de bezoekers zitten veelgebruikers en ook bedrijven die gratis of tegen gereduceerd tarief meeliften. We willen zowel het aantal bezoekers als de hoeveelheid afval terugdringen. Daarvoor wordt nieuw acceptatiebeleid met striktere regels uitgewerkt.

Bij de aanscherping hanteren we de volgende uitgangspunten:
- de afvalbrengstation is voor grof afval en niet voor klein huisvuil. Klein huisvuil kunnen mensen via het reguliere inzamelsysteem (minicontainers en verzamelcontainers) kwijt;
- meer laten betalen voor grof restafval en bepaalde stromen (hout, verbouwingsafval, matrassen);
- grote hoeveelheden worden beperkt (door hogere tarifering en/of limitering aanlevering);
- het afvalbrengstation is niet voor afval van bedrijven (er wordt nu regelmatig grote hoeveelheden grof tuinafval en bouw- en sloopafval aangeleverd via aannemers en hoveniers);
- het aantal aanbiedingen per jaar wordt gelimiteerd. Het is niet de bedoeling dat mensen vele malen per jaar afval komen brengen;
- de regels moeten dusdanig duidelijk en uitvoerbaar zijn dat ze voor de acceptant aan de poort duidelijk en goed uitlegbaar zijn. Dit om discussies tussen acceptant en klant te voorkomen.

A9: extra ondergrondse voorzieningen restafval
Op bepaalde locaties (zoals appartementencomplexen) wordt het restafval nog ingezameld met 1100 liter container (deels inpandig). Dit wordt geleidelijk omgebouwd tot grotere ondergrondse voorzieningen (5 m3). Om reden van doelmatigheid worden meerdere appartementencomplexen op één ondergrondse container aangesloten. Daardoor kan de loopafstand wel wat groter worden.

4.2 Nieuwe keuzemaatregelen die passen binnen de bestaande afvalstrategie

Naast de basismaatregelen uit de vorige paragraaf kan de gemeente nog allerhande aanvullende keuze-maatregelen treffen. Een aantal van deze maatregelen kan de gemeente alleen uitvoeren in samenwerking met partners uit de gemeente. Een aantal daarvan zijn in deze paragraaf opgesomd.

maatregel A10: circulair ambachtscentrum en kringlooppunt bij afvalbrengstation
Verschillende goederen die op de afvalbrengstation worden gebracht, kunnen met reparatie of demontage geschikt gemaakt worden voor product- of materiaalhergebruik. Hier liggen kansen om samen met een kringloopbedrijf mensen vanuit social return in te zetten. Ook onderwijs kan hierbij worden betrokken. Duurzaamheid, sociaal, werkgelegenheid, leren en lokale kringloopeconomie gaan dan hand in hand. De gemeentewerf en het afvalbrengstation hebben ruimte en organisatorische inpasmogelijkheden voor een dergelijk project. In beperkte mate gebeurt dit nuook al door mensen via de participatiewet en de reclassering in te zetten, maar dit kan ruimer worden opgezet. Nu heeft het Rijk circulaire ambachtscentrum opgenomen als icoonproject in het uitvoeringsprogramma circulaire economie en zijn er in 2019 en 2020 subsidies beschikbaar gesteld voor innovatieve pilots. De buurgemeenten Heerenveen en Steenwijkerland gaan in 2021 dergelijke pilots uitvoeren. Zie www.circulairambachtscentrum.nl. Weststellingwerf gaat in combinatie met het beleidsveld sociaal domein onderzoeken of op de gemeentewerf ook zo'n pilot met partners organisatorisch en financieel haalbaar is. Financiële dekking zal dan plaats vinden uit besparingen op de afvalverwerkingskosten, het participatiebudget[2] en eventuele bijdrage van het Rijk als er in 2021 weer een nieuwe subsidieronde komt.

Het Limburgse afvalbedrijf Rd4 haalt 4x per jaar boeken, kleine apparaten, gebruiksgoederen, speelgoed en kleding op.

maatregel A11: inzameling kleine herbruikbare goederen
Enkele gemeenten zijn gestart met een aparte inzameling van zogenaamde BEST-producten plaats. BEST staat voor Boeken, Electr(on)ische apparaten, Speelgoed en Textiel. En ook kleine gebruiksgoederen kunnen er bij. Dit is bij uitstek een activiteit die in samenwerking met een kringloopbedrijf en inzet van re-integratie-medewerkers (social return) kan worden uitgevoerd. We willen onderzoeken wat in Weststellingwerf mogelijk is.

maatregel A12: scholenproject
De jeugd heeft de toekomst. Daarom willen we via de scholen de jeugd nauw bij de gedachte "afval = grondstof" betrekken. Daarvoor zien we twee insteken: (1) afvalscheiding op scholen zelf verbeteren, (2) jongeren via educatie bewust maken, zodat ze "minder afval" als vanzelfsprekend zien en dat verhaal mee naar huis nemen. Voor een dergelijk project kan gebruik worden gemaakt van de expertise van Omrin en van ervaringen uit de landelijke inspiratiegids afvalvrije scholen.

[2] Gedachte is 50% dekking uit afval en 50% uit participatiebudget. Inzet van het participatiebudget is legitiem als het project een wezenlijke bijdrage levert aan de participatiedoelstellingen en/of als sprake is van besparing op de uitkeringskosten. Dit moet nader in het businessplan circulair ambachtscentrum worden uitgewerkt.

maatregel A13: pilot bokashi (fermenteren bioafval)
Het ingezamelde bioafval (GFT) wordt bij een composteerbedrijf verwerkt tot vruchtbare compost. Dat composteren kan ook in een compostvat in de tuin. Fermenteren van organisch materiaal is een andere, minder bekende, methode om bioafval te verwerken. Dit kan ter plaatse met slootmaaisel, blad of plantsoenafval of kleinschalig met keukenafval. Het bedrijf Agriton uit Noordwolde heeft daar ervaring mee. We willen samen met Agriton een pilot doen om de methode van bokashi in praktijk uit te proberen. Op deze manier willen we tevens aandacht vragen voor de scheiding van biologisch keukenafval.

4.3 Nieuwe maatregelen in combinatie met diftar

maatregel B1: grondstoffencoach voor directe communicatie, controle en handhaving
Goede en laagdrempelige communicatie is essentieel bij de invoering van een nieuw afvalsysteem. Daarvoor willen we een grondstoffencoach inzetten. Zo'n grondstoffencoach controleert en gaat met een positieve insteek bij de mensen langs om uitleg te geven over het systeem en om oplossingen te zoeken voor eventuele knelpunten. Als dat onverhoopt onvoldoende helpt, dan kan de grondstoffencoach ook (samen met de BOA's) handhavend optreden.

maatregel B2: gft-hoogbouw / appartementen
In geval van diftar is het nodig om ook de hoogbouw in de gelegenheid te stellen om GFT-scheiding mogelijk te maken. Dat zal in overleg met de bewoners worden geregeld. Van belang is dat de inzamelmiddelen passen en aansluiten bij de wensen van de bewoners. Anders worden ze niet gebruikt. Verder is het van belang dat de inzamelmiddelen efficiënt (het liefst in de reguliere inzamelroute) kunnen worden geleegd.

nieuwe maatregelen
maatregel A1: voorlichtingscampagne “samen halen we alles er uit”;
maatregel A2: controleren juiste afvalscheiding (vooral GFT);
maatregel A3: verbeteren voorzieningen glas en textiel;
maatregel A4: verbeteren papierinzameling;
maatregel A5: aanpak gratis meeliften bedrijfsafval;
maatregel A6: toeslag extra container restafval;
maatregel A7: verkleinen verschil tarief eenpersoons en meerpersoons huishouden;
maatregel A8: aanscherpen acceptatiebeleid afvalbrengstation;
maatregel A9: extra ondergrondse containers restafval

aanvullende keuze-maatregelen
maatregel A10: circulair ambachtscentrum en kringlooppunt bij afvalbrengstation;
maatregel A11: inzameling kleine herbruikbare goederen;
maatregel A12: scholenproject;
maatregel A13: pilot bokashi (fermenteren van biologisch afval).

nieuwe maatregelen in combinatie met diftar
Maatregel B1: aanvullende directe communicatie, controle en handhaving;
Maatregel B2: extra voorzieningen gft bij hoogbouw / appartementen

5 Financiële effecten nieuw beleid

Hieronder wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de verwachte financiële effecten als gevolg van het nieuwe grondstoffenbeleid (dus exclusief nog onbekende autonome ontwikkelingen). Dit bestaat uit twee delen: (1) de financiële effecten van de maatregelen onder A (intensiveren huidige strategie) en de financiële effecten van de maatregelen onder B (invoering diftar). De kosten zijn gebaseerd op prijspeil 2020.

5.1 Financiële effecten maatregelen intensiveren huidige strategie

In de lopende begroting is geen budget opgenomen voor aanvullende advies- en beleidsprojecten. Voor de uitvoering van de maatregelen onder A (intensiveren huidige strategie) wordt daarom gezocht naar dekking uit besparing op de verwerkingskosten en aanvullende inkomsten, zoals aanscherpen acceptatiebeleid afvalbrengstation, aanpak gratis meeliften bedrijfsafval en toeslag voor een extra container restafval. Uitgangspunt is dat dit kostenneutraal gebeurt. Hieronder is een globale kostenneutrale raming van de kosten en de opbrengsten gemaakt.

	jaarbudget		**per aansluiting**		
A1: voorlichtingscampagne	€	7.500	€	0,66	
A2: controle betere afvalscheiding	€	15.000	€	1,33	
A3: verbeteren ondergrondse voorzieningen rest, glas, textiel	€	5.000	€	0,44	
A4: verbeteren papierinzameling	€	-	€	-	
A7: verkleinen verschil tarief eenpersoons en meerpersoons	€	-	€	-	
A9: extra ondergrondse containers restafval	€	20.000	€	1,77	
A10: circulair ambachtscentrum	€	-	€	-	.(1)
A11: inzameling kleine herbruikbare goederen	€	-	€	-	
A12: scholenproject	€	5.000	€	0,44	
A13: pilot bokashi - GFT	€	5.000	€	0,44	
aanvullend budget nieuw beleid	€	17.500	€	1,55	
totaal extra budget	**€**	**75.000**	**€**	**6,65**	
	dekking				
A5: aanpak gratis meeliften bedrijfsafval	€	9.000	€	0,80	
A6: toeslag extra container restafval	€	9.000	€	0,80	
A8: aanscherpen acceptatiebeleid afvalbrengstation			€	-	
hogere opbrengst poorttarieven	€	20.000	€	1,77	
minder verwerking grof restafval	€	22.000	€	1,95	20 kg reductie
minder verwerking en transport andere stromen	€	15.000	€	1,33	
besparing overige verwerkingskosten	pm				
totale dekking	**€**	**75.000**	**€**	**6,65**	

.(1) Nader uit te werken in aparte businesscase.
Kosten moeten worden gedekt uit:
extra besparing verwerkingskosten, reïntegratiebudget en rijkssubsidie.

5.2 Financiële effecten maatregelen diftar

In paragraaf 3.3 en bijlage 4 (paragraaf 3) is weergegeven wat de financiële effecten van de invoering van de verschillende diftarvarianten zijn. Berekend is dat met invoering van diftar op basis van aanbiedfrequentie de netto jaarkosten met € 4 per aansluiting dalen en dat met invoering van diftar op basis van gewicht (inclusief directe vervanging van de containers) de kosten met € 4 per aansluiting stijgen. Op een totale afvalstoffenheffing van gemiddeld € 258 per aansluiting[3] (2021) gaat het om een afwijking van 1,5% naar beneden of naar boven. Rekening houdend met een onzekerheidsmarge betekent dit dat invoering diftar budgetneutraal kan worden ingevoerd.

In de (investerings)raming is rekening gehouden met begeleiding van de ombouw en de registratie. Om diftar in te voeren zijn daarbovenop nog incidentele kosten voor projectleiding en extra voorlichting. Hiervoor wordt € 50.000 geraamd. Dit bedrag kan worden gedekt uit de bestaande reserve afvalstoffenheffing.

In de diftarberekening (zie biljage 4, paragraaf 3) is een extra jaarbudget van € 22.000 opgenomen voor de inzet van extra communicatie, handhaving en controle. Dit bedrag komt bovenop het budget van € 15.000 voor maatregel A2 controle betere afvalscheiding. Hieruit kan de (parttime) afvalcoach worden gedekt. Extra voorzieningen voor gft-hoogbouw kunnen uit reguliere budgetten worden gedekt.

[3] € 290 meerpersoonshuishouden (67%)en € 193 eenpersoonshuishouden (33% vd aansluitingen)

6 Planning en uitvoering

6.1 Activiteiten

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste activiteiten. Om dit in goede banen te leiden zal een projectorganisatie worden ingesteld met een projectleider, een projectgroep en een stuurgroep.

project aanscherpen acceptatiebeleid afvalbrengstation
- uitwerken nieuwe acceptatieregels en tarieven afvalbrengstation;
- medewerkers instrueren hoe hiermee moet worden omgegaan;
- duidelijke publieksvoorlichting over het aangepaste beleid.

bij aanpassingen bestaande containers
- de grijze minicontainers moeten worden voorzien van een nieuwe registratiechip en van een adressticker met barcode. Dit moet worden gekoppeld aan een containerinformatiesysteem;
- de eenmalige containerregistratie kan via een meervoudig onderhandse aanbesteding worden uitbesteed aan een gespecialiseerd bedrijf. Het dagelijks containerregistratiebeheer kan ook aan zo'n gespecialiseerd bedrijf worden uitbesteed of aan Omrin;
- desgewenst kunnen tegelijkertijd ook de groene GFT-containers in de nieuwe registratie worden meegenomen. Als dat gelijk met de restcontainers gebeurt, is dat goedkoper (één keer voorlichting en beperkte extra handeling);
- een beperkt aantal huishoudens is aangesloten op ondergrondse containers voor rest/PMD. Deze ondergrondse containers zijn al voorzien van toegangsregistratie. Aangesloten huishoudens kunnen hun afval met een geautoriseerde afvalpas in deze containers storten. Deze containers zijn gereed voor diftar op basis van aanbiedfrequentie;
- er bestaan ook ondergrondse containers met een weegunit. Deze zijn relatief kostbaar en meer storingsgevoelig. Geadviseerd worden om daar niet toe over te gaan.

bij aanschaf nieuwe minicontainers (Diamond)
- bij nieuwe containers moet het volgende worden ingekocht: (1) aanschaf, uitzetten en registreren van containers (2) het dagelijks beheer van de containerregistratie;
- voertuigen geschikt laten maken voor Diamond: aanpassen bestaande belading of vervangen voertuigen;
- de aanschaf van de containers moet Europees worden aanbesteed. De andere diensten kunnen meervoudig onderhands of via Omrin worden ingekocht.

aanvullende maatregelen bij invoering diftar:
- extra voorlichting, controle en handhaving over afvalscheiding en tegen afvaldumping. Ter ondersteuning hiervan willen we een medewerker als grondstoffencoach inzetten;
- waar nodig aanvullende voorzieningen om gescheiden stromen in te zamelen. Denk aan GFT-hoogbouw;
- indien nodig maatwerk leveren in specifieke gevallen. Denk aan huishoudens met incontinentiemateriaal.

risico's bij diftar
- bij diftar moet de ICT-techniek van aanbiedingsregistratie 100% betrouwbaar werken. Belangrijk is ervoor dat de registratieapparatuur op het inzamelvoertuig de chips altijd leest. Bij uitval van de apparatuur moet als achtervang een vervangend registratievoertuig beschikbaar zijn;
- verder moet de uitwisseling van registratiegegevens worden geborgd. Dit risico kan worden opgevangen door dit te laten uitvoeren door partijen die hier ervaring mee hebben. De belastingsamenwerking met Ooststellingwerf heeft in ieder geval ervaring met het opleggen van diftar op basis van gewicht;

- ongewenste neveneffecten (zoals ontwijkgedrag en illegale stort) zijn funest voor het draagvlak voor het diftarsysteem. Een goed ondersteunend beleid (voorlichting, voorzieningen, controle en handhaving) is daarom essentieel;
- de gemeente loopt het risico voor te lage inkomsten als het aantal aanbiedingen en kilo's vooraf te hoog is ingeschat. In dat geval is feitelijk sprake van een beter scheidingsgedrag dan verwacht. Omdat de gemeentelijke kosten goed te maken, zal het tarief het jaar daarop verhoogd moeten worden verhoogd en dat kan ophef geven. Dit wordt ook wel de diftar-paradox genoemd. Ooststellingwerf en Heerenveen hebben de tarieven na een jaar ook moeten verhogen omdat ze – achteraf gezien iets te lage tarieven hadden begroot.

6.2 Later te nemen beleidsmatige besluiten

- besluit over de tariefstructuur (hoeveel vast en hoeveel variabel) en de hoogte van de tarieven;
- besluit over een regeling wisseling containervolume;
- besluit over een investeringskrediet voor de vervanging van (een deel van de) minicontainers en over aanpassing of vervanging inzamelvoertuigen;
- besluit over aangescherpte acceptatieregels en nieuwe tarieven afvalbrengstation;
- besluit over aangepaste afvalverordening (door de raad) en bijbehorend uitvoeringsbesluit (door college).

6.3 Planning

planning bestuurlijke besluitvorming strategiekeuze
1. concept grondstoffenplan gereed: januari 2021;
2. 1e behandeling grondstoffenplan in college: januari-februari 2021;
3. 2e behandeling en vaststellen grondstoffenplan in college: februari 2021;
4. presentatie grondstoffenplan in gemeenteraad: maart 2021;
5. vaststelling grondstoffenplan in gemeenteraad: maart-april 2021

planning uitvoering intensiveren huidige strategie
1. uitwerking aangepast acceptatiebeleid afvalbrengstation: 2e helft 2021;
2. uitwerking aanpak meeliftend bedrijfsafval: 2e helft 2021;
3. invoering toeslag extra container restafval: per 2022;
4. verkleinen verschil eenpersoons en meerpersoonstarief: per 2022;
5. overige maatregelen intensivering bestaande beleid: verdelen over komende jaren.

planning uitvoering invoeren diftar op basis van aanbiedingsfrequentie
1. uitwerking en voorbereiding diftar (inclusief flankerend beleid): april - september 2020;
2. aanpassen containers / aanschaf nieuwe containers / aanpassen voertuigen;
3. proefdraaien met voertuigregistratie: vanaf oktober 2021;
4. vaststelling afvalbegroting en diftartarieven in gemeenteraad: november 2021;
5. van start gaan met diftar: 1 januari 2022.

Het tijdspad is krap. Kritische onderdelen zijn: de aanpassingen van de voertuigen en het registratieproof krijgen van de voertuigen. Mocht dat onverhoopt niet op tijd gereed zijn, dan kan uiterlijk in november 2021 worden besloten om de start van diftar enkele maanden uit te stellen. In de tarievenverordening kan dan rekening worden gehouden met een hoger vastrecht ter compensatie van de lagere diftaropbrengst.

Bijlage 1: Rijksbeleid afval en grondstoffen

1 Wettelijk kader

Wet milieubeheer
In de Wet milieubeheer is geregeld dat “een ieder de zorgplicht heeft om nadelige milieugevolgen te voorkomen”. In artikel 10.21 t/m 10.29 staat dat de gemeente een zorgplicht heeft voor de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval. De gemeente is verplicht het huishoudelijk afval aan huis op te halen. De lokale regels voor de afvalinzameling moeten worden vastgelegd in een afvalstoffenverordening (vastgesteld door de gemeenteraad) en een bijbehorend uitvoeringsbesluit van het college van B&W.

Op grond van artikel 10.21 moet het huishoudelijk afval wekelijks bij alle percelen worden ingezameld. De gemeenteraad kan daar op grond van artikel 10.26 lid 1 bij afvalstoffenverordening van afwijken. In dat geval dient de gemeenteraad de ingezetenen en belanghebbenden conform artikel 10.26 lid 2 te betrekken conform de gemeentelijke inspraakverordening

Gemeenten hebben geen wettelijke zorgplicht voor de inzameling van niet-huishoudelijk afval. Bedrijven en instellingen (scholen, sportverenigingen) zijn dus in beginsel zelfverantwoordelijk de afvalinzameling te regelen.

Gemeenten mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en artikel 229 van de gemeentewet de afvalbeheerkosten aan de inwoners doorbelasten via de afvalstoffenheffing of het reinigingsrecht. Deze doelbelasting mag niet hoger zijn dan de werkelijk gemaakte afvalbeheerskosten, inclusief compensabele BTW, overhead en kwijtscheldingskosten.

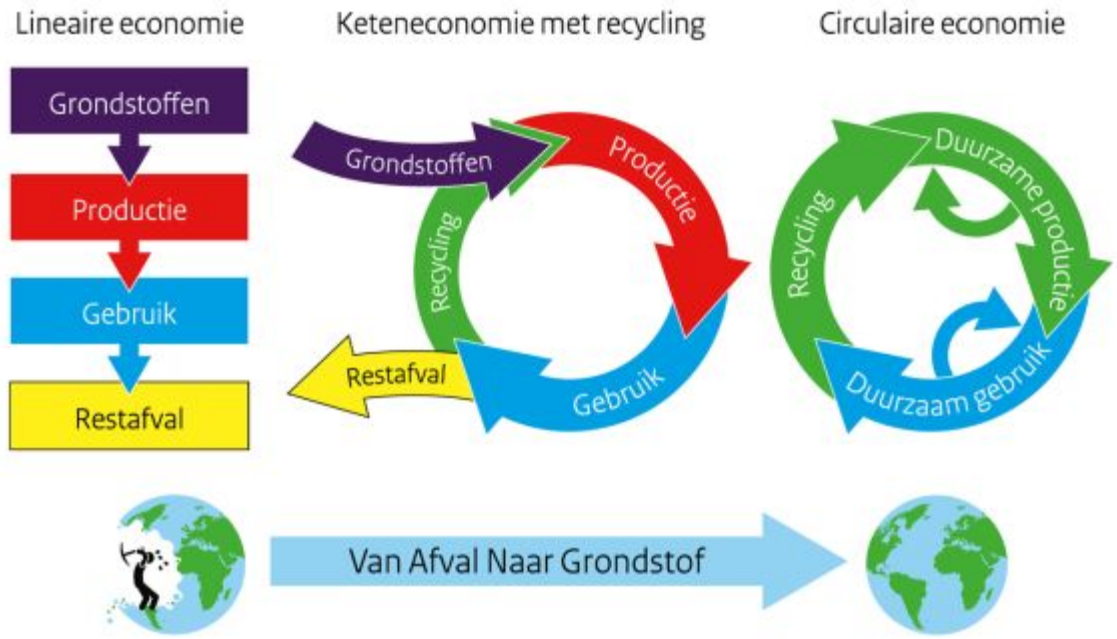
Activiteitenbesluit afvalbrengstation
Milieustraten vallen onder het Besluit algemene regelgeving voor inrichtingen milieubeheer en bijbehorende Regeling (Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling). Op een afvalbrengstation moeten voldoende en geschikte voorzieningen aanwezig zijn voor de gescheiden inzameling van (grove) afvalstromen. In Weststellingwerf zijn voorzieningen aanwezig voor alle gangbare grove afvalstromen. Sinds 2017 moeten ook matrassen en piepschuim apart worden gehouden.

Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen (18 juni 2020)
Het Rijk heeft in het Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen vastgelegd dat gemeenten verplicht zijn de volgende huishoudelijke afvalstoffen gescheiden in te zamelen: bioafval, papier, metaal, kunststof, glas, textiel, gevaarlijke afvalstoffen en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur. Hoofdregel is bronscheiding, maar in specifieke omstandigheden (zie artikel 10 lid 3 van de EU Kaderrichtlijn afvalstoffen) mag van bronscheiding worden afgeweken voor bioafval als bronscheiding technisch niet haalbaar is en/of sprake is van buitensporig hoge economische kosten en bij metaal, kunststof en glas als met nascheiding eenzelfde recyclingsresultaat kan worden behaald.

2 Landelijk Afvalbheersplan (LAP3)

De Europese Kaderrichtlijn geeft richtlijnen voor verdergaande afvalscheiding gericht op nuttige toepassing. Insteek is het bevorderen van een circulaire economie en duurzaamheid. De Rijksoverheid heeft het programma Circulaire Economie opgezet, waar het derde Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3) deel van uit maakt. “Slimmer omgaan met grondstoffen” is het devies. De doelstelling is om in 2020 een scheidingspercentage van 75% van huishoudelijk afval te realiseren en in de jaren daarna het scheidingspercentage verder te verhogen. Omgerekend betekent dit de ambitie om de hoeveelheid restafval te reduceren tot maximaal 100 kg/inw restafval in 2020, 30 kg/inw in 2025 en afvalloos in 2050.

In de transitie naar een circulaire economie zijn steeds minder afvalverbrandingsovens nodig en steeds meer grondstofverwerkingsfabrieken.

Producentenverantwoordelijkheid
Producentenverantwoordelijkheid betekent dat producenten of importeurs (mede) verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen op de markt zijn (of worden) gebracht. Voor 5 producten heeft het Rijk regels opgesteld: elektrische en elektronische apparatuur, batterijen en accu's, autowrakken, autobanden en verpakkingen.

Over de verpakkingen (plastic, metaal, drankpakken, glas en papier) hebben gemeenten afspraken gemaakt met de Stichting Afvalfonds Verpakkingen dat bestuurd wordt door vertegenwoordigers van het verpakkende bedrijfsleven. Vanaf april 2020 hebben gemeenten nieuwe afspraken gemaakt met het Afvalfonds Verpakkingen: gemeenten blijven verantwoordelijk voor de inzameling (en krijgen daarvoor een inzamelvergoeding), maar kunnen de verantwoordelijkheid voor het traject in de keten daarna overdragen aan het Afvalfonds. Vóór die tijd waren gemeenten verantwoordelijk voor het hele traject van inzameling tot nasortering en vermarkting van het ingezamelde PMD-afval en ontvingen een all-in tonnagevergoeding voor het geheel aan inzameling tot en met nasortering en vermarkting.

Enkele jaren geleden was er sprake van afschaffing van statiegeld op flessen. Dit is inmiddels geheel van de baan. De staatsecretaris heeft besloten per 1 juli 2021 statiegeld ook voor kleine plastic flesjes in te voeren. Voor blik voorlopig nog niet, maar mogelijk volgt dit een jaar later.

Landelijke afvalstoffenbelasting op verbranden van restafval
Het Rijk berekent een afvalstoffenbelasting op de verbranding van restafval met als oogmerk om de verwerking van ongescheiden restafval onaantrekkelijker te maken. Deze heffing is verhoogd van € 13 per ton in 2015 tot € 32 per ton vanaf 1 januari 2019. Op basis van de ingezamelde en nagescheiden hoeveelheden restafval in 2019 betekent dit voor Weststellingwerf een verhoging van bijna € 11 per aansluiting inclusief BTW.

Bijlage 2: Bestaande beleid en werkwijze in Weststellingwerf

1 Kerngegevens Weststellingwerf

	Weststellingwerf 2019	landelijke doelstelling VANG	benchmark 0 - 19% hoogbouw
aantal inwoners (1 jan)	25.840		
aantal huisaansluitingen (1jan)	11.284		
% aansluitingen laagbouw (1 jan)	97%		
% aansluitingen hoogbouw (1 jan)	3%		
% gescheiden afval	59%	75% (2020)	75%
na nascheiding	72%		
ongescheiden restafval (fijn+grof)	292 kg/inw	100 kg/inw (2020)	127 kg/inw
na nascheiding	202 kg/inw	30 kg/inw (2025)	
totaal huishoudelijk afval	716 kg/inw		511 kg/inw
afvalbeheerkosten per aansluiting	€ 167		€ 157
Incl. toerekeningen	€ 247		
gemiddelde afvalstoffenheffing	€ 220 (2019)		€ 244 (2019)
per aansluiting	€ 230 (2020)		€ 265 (2020)
	€ 258 (2021)		(RWS, Coelo)
inzamelstrategie	nascheiding PMD		

2 Bestaande inzamelvoorzieningen

In de volgende tabel staat welke inzamelsystemen in Weststellingwerf van toepassing zijn.

afvalstroom	inzamelwijze
restafval (grijze bak) - **laagbouw** - **hoogbouw**	 minicontainers (sortibakken) aan huis, 2-wekelijkse lediging ondergrondse wijkcontainers met toegangsregistratie (12 stuks) enkele bovengrondse / inpandige 1100 liter bakken
PMD	wordt samen met het restafval ingezameld. In de nasorteerfabriek haalt Omrin plastic, metalen en drankverpakkingen er uit.
GFT (groene bak) – **laagbouw** – **hoogbouw**	 minicontainers, tweewekelijks met individuele of collectieve minicontainers (op verzoek van bewoners)
oud papier	Het oud papier wordt op verschillende manieren en in verschillende inzamelfrequenties ingezameld door verenigingen en scholen. Er wordt gebruik gemaakt van afzetbakken, eigen trekkers, karren en in een aantal gevallen ook worden inzamelvoertuigen van de gemeente ingezet. ondergrondse papierbakken (2 in Wolvega, 1 in Noordwolde).

afvalstroom	inzamelwijze
flessenglas	collectieve glasbakken, driekleurenscheiding (21 stuks)
textiel	collectieve textielbakken (13 stuks) aan huis met zakken, 4x /jaar
luiers	op vijf locaties (o.a. bij peuterspeelzaal / kinderopvang) staan aparte containers voor de gescheiden inzameling van luiers. Verder is bij Omrin een Dano-installatie in aanbouw om biogas uit luiers te produceren. Deze installatie is naar verwachting begin 2021 operationeel.
grof tuinafval	op afroep aan huis, tegen betaling (wordt weinig gebruik van gemaakt) gratis aanleveren op het afvalbrengstation (veel gebruik)
grof restafval	aan huis, op afroep, tegen betaling (wordt weinig gebruik van gemaakt) gescheiden brengen naar afvalbrengstaton (tegen beperkt poorttarief)
gescheiden grof afval	brengen naar afvalbrengstation 9 dagdelen per week geopend (woensdag gesloten) geopend van 8.30 – 12.00 & 13.00 – 16.00 uur (ma, di, do, vr) en 8.30 – 13.30 (za). wit- en bruingoed, vlakglas, gips, kca, afgewerkte olie, gasflessen, frituurvet, A/B-hout, C-hout, puin, groenafval, harde kunststoffen, matrassen, piepschuim, metalen, schone grond, asbest en ongescheiden grof restafval voor restafval, puin en wordt een poorttarief in rekening gebracht: per kg 4 cent (2020) en 5 cent (2021). De andere stromen kunnen gratis worden gebracht.
kca	brengen naar afvalbrengstation

Bedrijfsafval
De gemeente Weststellingwerf zamelt alleen huishoudelijk afval in. Bedrijven mogen geen gebruik maken van de gemeentelijke inzameldienst. In praktijk komt het waarschijnlijk wel voor dat bedrijven gratis meeliften met het gemeentelijke inzamelsysteem. De mate waarin is niet bekend.

3 Uitvoering afvalinzameling in Weststellingwerf

afvalinzameling aan huis
Voor de inzameling aan huis wordt gebruik gemaakt van minicontainers: een groene bak voor gft en een grijze bak (sortibak) voor restafval/ PMD. Deze bakken worden om de week geleegd. Weststellingwerf voert de afvalinzameling uit met eigen medewerkers en inzamelvoertuigen. Voor de inzameling van de bakken in de grotere kernen beschikt de gemeente over twee zijbeladingsvoertuigen met afneembare persunits. Daarnaast is er een kleinere achterlader (Kliekien) die wordt ingezet in het buitengebied en de kleinere kernen. Omrin verzorgt vanaf wissellocaties (op de gemeentewerf en een locatie in Noordwolde) het transport naar de verwerkers.

Bij een beperkt aantal locaties (flats en appartementen) is inzameling met minicontainers niet mogelijk. Hier wordt het afval ingezameld met ondergrondse verzamelcontainers. Aangesloten huishoudens kunnen met een geautoriseerde afvalpas hun afval in deze verzamelcontainer kwijt.

aandachtspunt
De aanpak voor clandestien meeliftend bedrijfsafval is nog niet sluitend. Dit geldt in het bijzonder bij adressen met een wat groter bedrijf aan huis, zoals een woning met boerderij of een woning met winkel;

afvalverwerking
Weststellingwerf heeft de verwerking van de grootste afvalstromen (fijn en grof restafval, gft, glas en oud papier) belegd bij Afvalsturing Friesland NV (Omrin), een overheidsgedomineerde vennootschap waar Weststellingwerf samen met de andere Friese gemeenten zowel aandeelhouder als klant van is. Omrin verwerkt het ingezamelde afval uit de sortibak en het ingezamelde grof restafval zelf. In Oudehaske wordt het afval uit de sortibak gesorteerd in herbruikbare deelstromen (plastic, metaal, drankenkartons, inert materiaal en organische droge fractie (ONF)), waarna het residu naar de Reststoffen Energie Centrale (REC) in Harlingen wordt gebracht.

Weststellingwerf heeft de verwerking van de overige (grove) afvalstromen (zoals puin, grof tuinafval en hout) uitbesteed aan gecontracteerde marktpartijen.

exploitatie afvalbrengstation
Ook de exploitatie van het afvalbrengstation vindt in eigen beheer plaats. Weststellingwerf beschikt over een goed-geoutilleerd afvalbrengstation aan de Schipsloot te Wolvega met ruime openingstijden. Alleen op woensdag is het gesloten. Op vertoon van een adres gebonden digitale afvalpas kunnen inwoners hun grof afval aanbieden. Het aantal bezoekers is goed verspreid over de openingsdagen. Op zaterdag is het iets drukker dan doordeweeks. Ongeveer 50% van de huisaansluitingen heeft in 2019 het afvalbrengstation bezocht.

Voor grof restafval, puin en hout moeten mensen betalen (4 ct/kg (tm 2020) en 5 ct/kg (2021)), terwijl andere afvalstromen gratis kunnen worden gebracht. Tot en met 2019 moest ook voor grof tuinafval 4 ct/kg worden betaald, maar in 2020 is het tarief voor grof tuinafval afgeschaft.

De tarieven die burgers voor grof restafval en hout moeten betalen, zijn bij lange na niet kostendekkend. Met een tarief van 5 ct/kg wordt nog niet de helft van de variabele kosten voor verwerking en transport gedekt.

kengetallen afvalbrengstation	2019	2020 Q1 tm Q3	
bezoekers per week	519	644	(+20%)
bezoekers doordeweekse werkdag	100		
bezoekers zaterdag	125		
opbrengst per week	€ 2.960	€ 3.742	(+26%)
opbrengst per bezoek	€ 5,70	€ 5,81	(+2%)
hoeveelheid per bezoek	199 kg	204 kg	
aantal unieke bezoekers	5.666	5.500	
aantal éénmalige bezoekers	1.552		
aantal bezoekers die 2x komen	1.069		
aantal bezoekers die 3 – 10 keer komen	2.523		
aantal bezoekers die meer dan 10 keer komen	532		
aantal grote klanten (> 1.000 kg of > € 100)	211		

aandachtspunten:

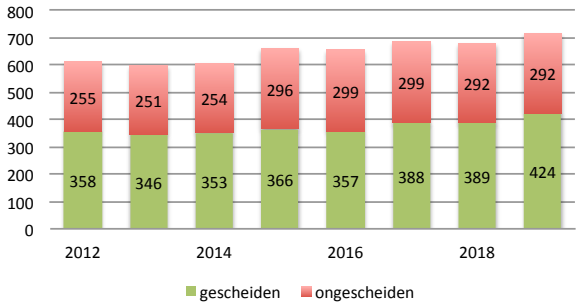
- inwoners kunnen gratis of tegen een beperkt tarief onbeperkt afval aanbieden. En dat gebeurt ook. In 2019 kwam 13% van de aanbieders vaker dan 10 keer per jaar. Daar zitten ruim 200 zeer grote klanten bij. Sommige komen zeer frequent en brengen grote hoeveelheden afval;
- Vermoedelijk is er ook sprake van bedrijven die onder de noemer van huishoudelijk afval bedrijfsafval brengen. Denk aan klussenbedrijven en hoveniers.

4 Resultaten brongescheiden inzameling Weststellingwerf

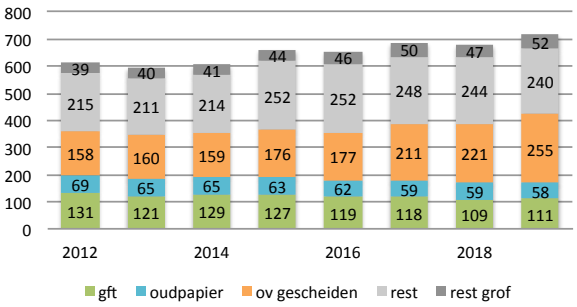
De volgende grafieken laten de ontwikkelingen van de afvalcijfers uit de afgelopen jaren zien. Dit betreft de cijfers van de bronscheiding. De nascheiding bij Omrin is hier niet in verwerkt.

Afvalcijfers 2012 - 2019
gemeente Weststellingwerf

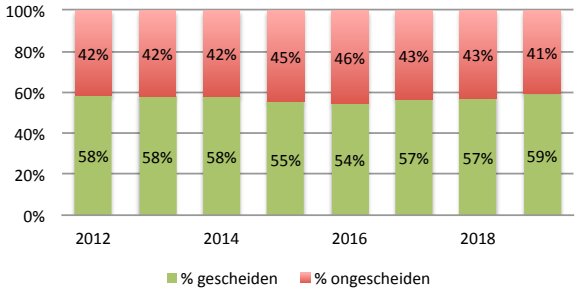
ingezameld afval (kg/inw)

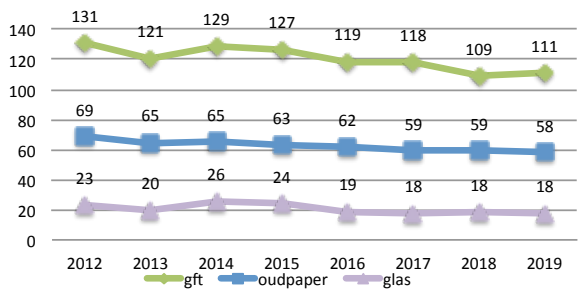
ingezameld afval (kg/inw)

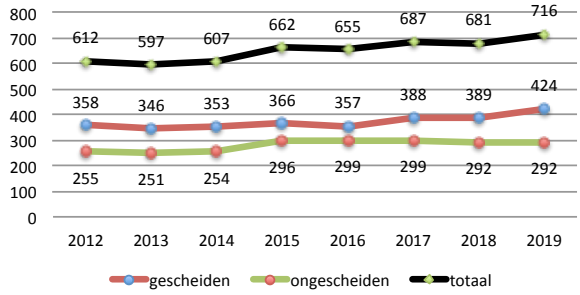
percentage bronscheiding

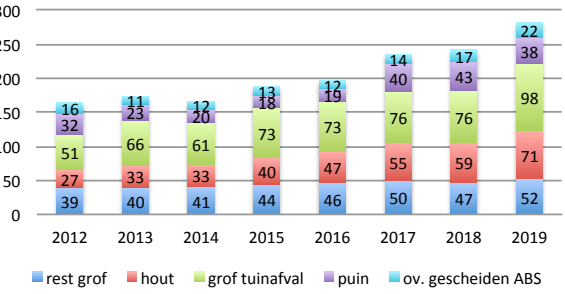
brongescheiden ingezameld afval (kg/inw)

ingezameld afval (kg/inw)

grof afval afvalaanbiedstation (kg/inw)

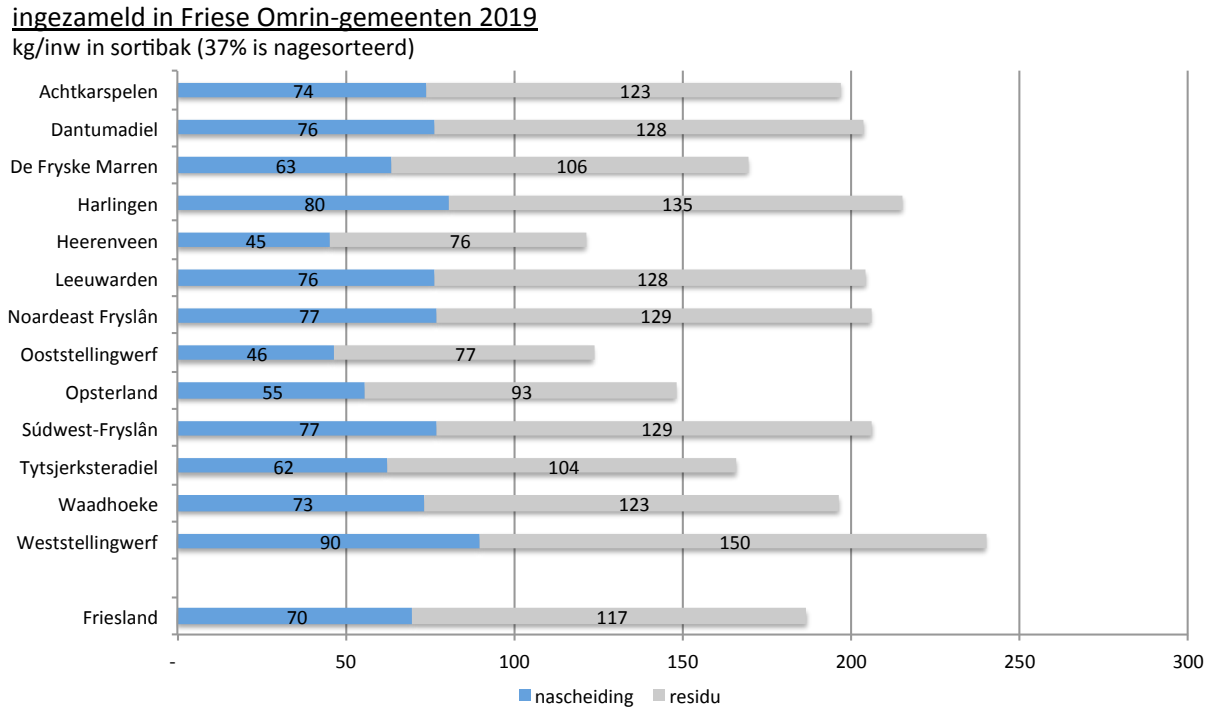
Wat valt op?

- we zien vanaf 2012 een geleidelijke toename van de totale hoeveelheid afval. Het betreft een toename van het restafval en een toename van het afval op het afvalbrengstation;
- we zien dat de hoeveelheid grof restafval vanaf 2012 met ongeveer 25% is gestegen, grof tuinafval is bijna verdubbeld, hout is meer dan verdubbeld en ook puin en andere grove afvalstromen zijn toegenomen.
- voor oud papier en gft daarentegen zien we een geleidelijke afname (beide circa 15% afname vanaf 2012);

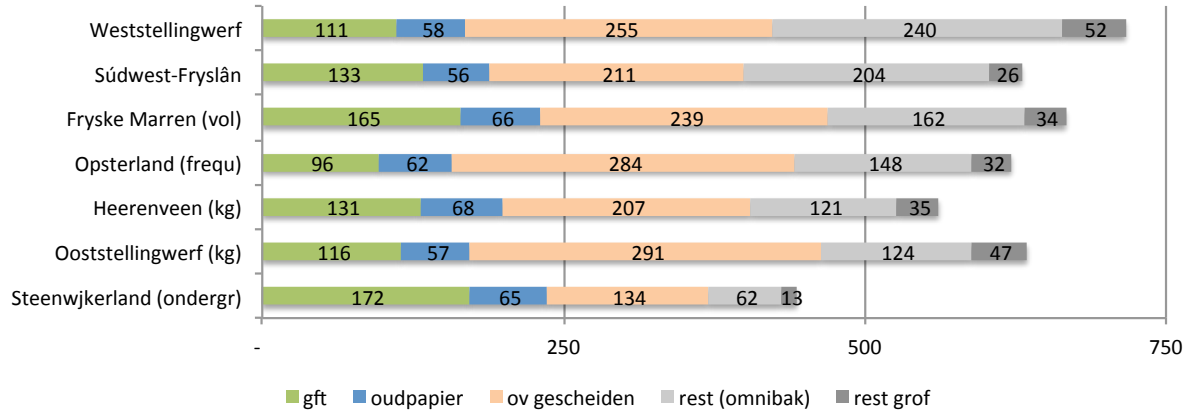
- de hoeveelheid brongescheiden afval is in 2019 stevig (35 kg/inw) toegenomen. Dat zit in de toename van hout (12 kg/inw) en grof tuinafval (22 kg/inw);

5 Vergelijking afvalcijfers Weststellingwerf met andere gemeenten

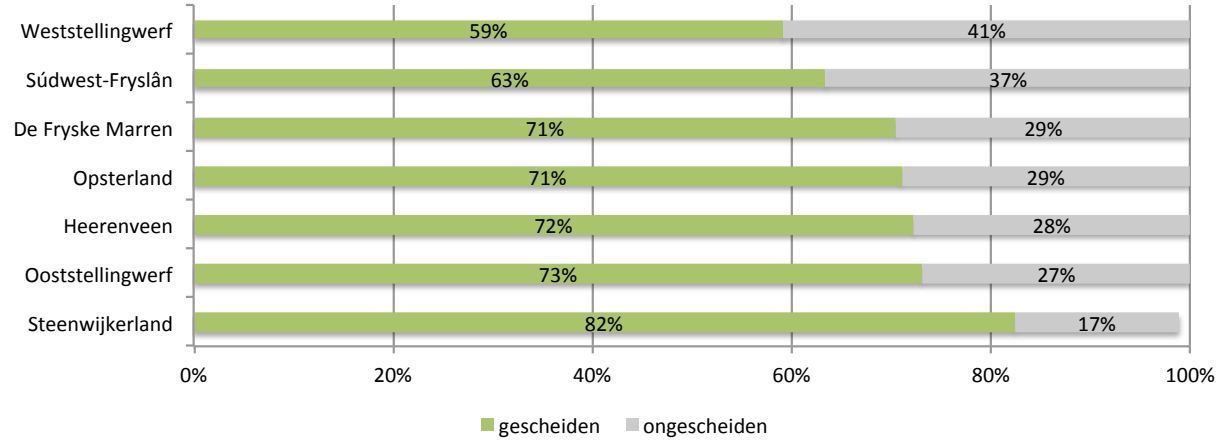
De Friese gemeenten laten hun afval uit de grijze sortibak nascheiden bij Omrin. Gemiddeld haalt Omrin er 37% aan grondstoffen uit. In de volgende grafieken staan de resultaten van de Friese gemeenten (exclusief de eilanden) en de inzamelgegevens van Weststellingwerf en de buurgemeenten.

ingezameld afval buurgemeenten 2019 (fijn en grof)
in kg/inw, incl afval van aanbiedstation, bron: CBS 2019

percentage afvalscheiding buurgemeenten 2019
bron: CBS 2019

Wat valt op?

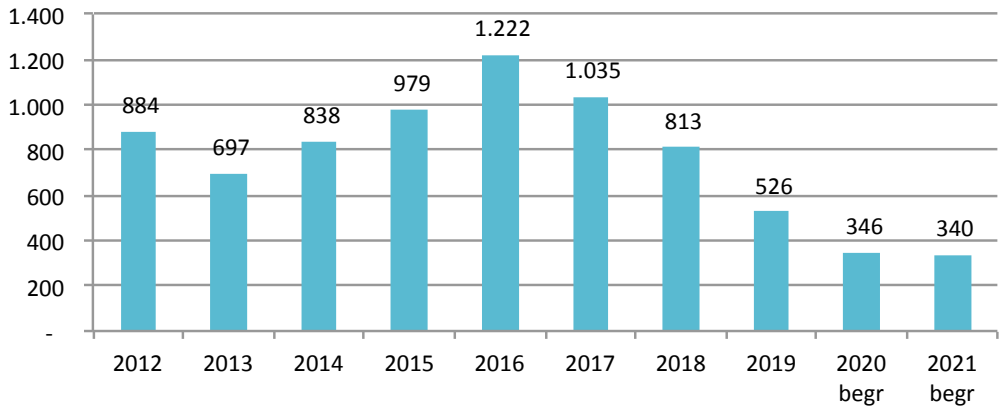
- Weststellingwerf haalt het meeste afval in de sortibak op van alle Friese gemeenten
- De diftargemeenten Opsterland (aanbiedfrequentie) en Heerenveen & Ooststellingwerf (gewicht) hebben het minste afval in de sortibak, terwijl Weststellingwerf het meest afval in de sortibak inzamelt.
- in Steenwijkerland is de hoeveelheid restafval nog lager. Steenwijkerland is echter geen nascheidingsgemeente.

6 Afvalbeheerskosten en afvalstoffenheffing in Weststellingwerf

De netto afvalbeheerskosten zijn vanaf 2016 licht toegenomen. De toename is beperkt geweest omdat de verwerkingskosten van Omrin vanaf 2016 gelijk zijn gebleven. Vanaf 2019 is er weer een stijging, onder andere door de extra verbrandingsheffing van het Rijk op restafval. De netto afvalbeheerskosten waren in 2019 marginaal hoger dan het gemiddelde van alle gemeenten uit de benchmark.

reserve afvalstoffenverwijdering
De reserve afvalstoffenverwijdering is ingesteld om jaarlijkse overschotten en tekorten te verrekenen. De afgelopen jaren is een tariefstijging voorkomen door onttrekkingen uit deze reserve. De reserve is daardoor afgenomen tot € 346.000 (verwachte stand eind 2020). Voor 2021 is de afvalstoffenheffing verhoogd en (nagenoeg) geheel kostendekkend gemaakt zonder onttrekking uit de reserve. Het restant uit de reserve blijft daardoor beschikbaar voor tegenvallers of incidenteel extra maatregelen.

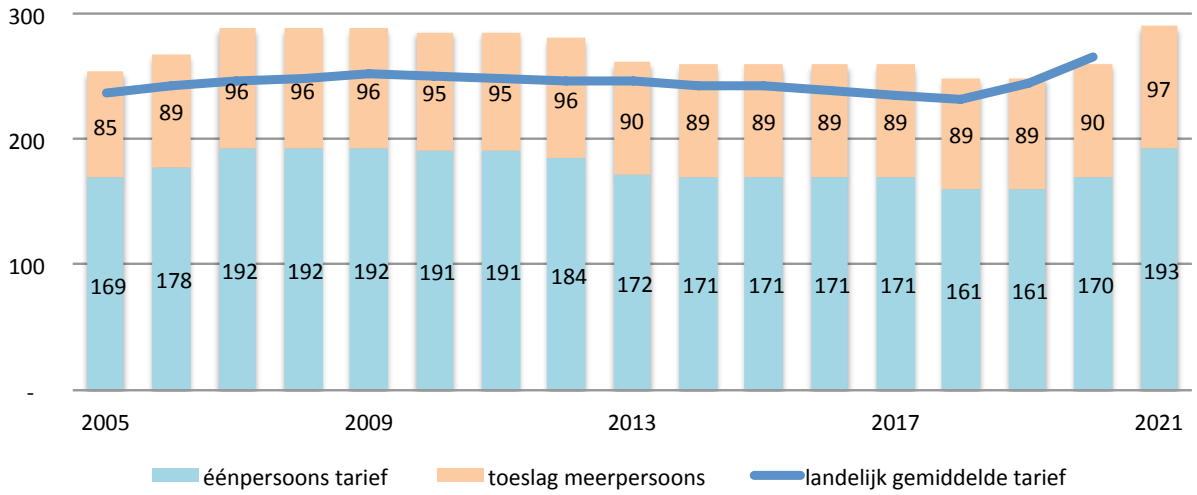
stand reserve per 31 december
x 1.000 euro

ontwikkeling afvalstoffenheffing
Er wordt afvalstoffenheffing bij huishoudens in rekening gebracht ter dekking van de afvalbeheerskosten. De afvalstoffenheffing mag niet hoger zijn dan de werkelijke afvalbeheerskosten, vermeerderd met de BTW, de overhead en de gederfde inkomsten voor kwijtschelding. Het tarief is afhankelijk van het aantal inwoners per huishouden. Voor een 2e GFT-container wordt een toeslag van € 40 per jaar berekend.

In de volgende grafiek staat de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing van de afgelopen jaren.

ontwikkeling afvalstoffenheffing Weststellingwerf
in euro's per aansluiting

bron landelijke cijfers; Coelo

toelichting op de cijfers

- de gemiddelde afvalstoffenheffing in Weststellingwerf is in lijn met het landelijk gemiddelde. Voor meerpersoonshuishoudens iets hoger, voor eenpersoonshuishoudens lager;
- Vanaf 2015 zijn de afvaltarieven redelijk stabiel gebleven. Vanaf 2013 was er zelfs een lichte daling, maar vanaf 2020 nemen de tarieven weer toe.
- In 2017 tm 2020 was er geen sprake van 100% kostendekkendheid. Jaarlijks werd een deel van de afvalkosten gedekt uit de reserve afvalstoffenverwijdering;
- De tarieven nemen vanaf 2020 toe. Dit heeft drie oorzaken: (1) vanaf 2019 hogere (verwerkings)kosten, onder andere door een extra de rijksheffing op brandbaar afval en (2) hogere verwerkingskosten/ lagere verwerkingsopbrengsten andere afvalstromen en (3) het wegvallen van de dekking uit de reserve afvalstoffenverwijdering.
- Vanaf 2021 is het tarief 100% kostendekkend. De reserve afvalstoffenverwijdering wordt niet meer ingezet om het tarief te dempen. De reserve bevat nog € 340.000 en kan worden ingezet voor tegenvallers of incidentele investeringen.

eenpersoons en meerpersoons tarief

in Weststellingwerf betaalt een eenpersoonshuishouden ongeveer 33% minder dan een eenpersoons-huishouden. De gedachte achter een verlaagd tarief is dat een klein huishouden minder afval produceert dan een groot huishouden. Gemiddeld klopt dat wel, maar in individuele gevallen kunnen grotere huishoudens die hun afval goed scheiden minder afval aanleveren dan kleinere huishoudens die hun afval slecht scheiden. Deze tariefstelling heeft geeft ook geen enkele prikkel om het afval beter te scheiden. In vergelijking met andere gemeenten is in Weststellingwerf het verschil tussen een eenpersoons en meerpersoons tarief groot. Gangbaar is een verschil van 10 tot 15 procent.

7 Serviceresultaten in Weststellingwerf

De afvalinzameling is een stabiele activiteit. Het werk wordt adequaat uitgevoerd, de afvaldienst reageert snel op meldingen en er zijn weinig klachten. Er zijn de afgelopen jaren weliswaar geen tevredenheids-onderzoeken meer uitgevoerd, maar er is geen reden dat de tevredenheid uit het verleden noemens-waardig is veranderd (inwoners gaven in 2012 een 7,7 voor de inzameling van rest en gft en een 7,5 voor het afvalbrengstation).

Vanaf 2015 zijn de oude bovengrondse en inpandige verzamelcontainers voor restafval vervangen door ondergrondse verzamelcontainers. Verder zijn op zichtlocaties ook andere verzamelcontainers (voor PMD, textiel en glas) vervangen door ondergrondse. Dit komt het straatbeeld ten goede.

Bewonersonderzoek
In september 2017 heeft Weststellingwerf via een telefonische enquête onder de inwoners een voorkeurenonderzoek afvalscheiding laten uitvoeren. Van de 618 benaderde mensen hebben 415 (67%) aan het onderzoek meegewerkt. De conclusies uit dit onderzoek zijn:

- inwoners zijn zich bewust van nut en noodzaak van afvalscheiding voor hergebruik. Ook weten ze dat GFE-afval (keukenafval) gescheiden moet worden;
- inwoners weten weinig over de cijfers, de doelstellingen en over de toenemende kosten van afvalverwerking;
- het is onvoldoende bekend dat de gemeente PMD laat nascheiden uit het restafval en dat dit daarom niet apart wordt ingezameld;
- een ruime meerderheid vindt dat afval beter gescheiden moet worden en is ook bereid daar wat voor te doen. Wél vragen inwoners de gemeente te helpen met voorzieningen;
- een kleine meerderheid van de respondenten heeft een voorkeur voor diftar ten opzichte van een vastrecht;
- het overgrote deel van de respondenten doet aan afvalscheiding. Zo'n 40% van de respondenten geeft aan dat ze te scheiden stoffen desondanks wel eens bij het restafval doen. Dit komt vooral voor in de leeftijdsgroep tot 40 jaar (gezinnen met kinderen).

Naar aanleiding van de resultaten uit het bewonersonderzoek ligt het voor de hand om afvalscheiding nader onder de aandacht van de inwoners te brengen. Naast de reguliere, algemene voorlichting via de gemeentepagina, persberichten, sociale media en de afvalwijzer dragen de volgende maatregelen bij:

- campagne grijze bak wordt sortibak PMD/rest:
- scholenproject afvalscheiding: afvalscheiding op de school zelf én kinderen bewust(er) te maken via afvallessen;
- infoquêtes (enquêtes met als doel informatieverstrekking over afvalscheiding).

Bijlage 3: Wat zijn de strategieën voor betere afvalscheiding?

Gemeenten hanteren verschillende aanpakken voor de verbetering van de afvalscheiding. Deze aanpakken kunnen worden ingedeeld in vijf soorten strategieën. Zie de volgende tabel.

strategie	Type maatregelen en toelichting
1. nascheiding	Het ongescheiden afval wordt in een fabriek nagescheiden in grondstoffen. Omrin doet dit al voor PMD en binnenkort ook voor luiers. Bronscheiding van textiel, GFT, papier en glas blijft nodig omdat deze grondstoffen bij nascheiding door vocht te veel worden vervuild. Vanwege de hoge investeringen is nascheiding relatief duur en niet meer doelmatig in combinatie met bronscheiding.
2. service grondstoffen vergroten	Aparte kliko voor PMD en oud papier, hogere inzamelfrequentie grondstoffen, meer / betere wijkbakken voor glas, textiel, papier of (doelgroepgerichte) inzameling luiers. Voor Weststellingwerf is aparte inzameling van PMD en luiers (vanaf 2021) niet zinvol omdat Omrin deze grondstoffen al via nascheiding uit het restafval haalt.
3. service restafval verlagen	Langere loopafstand naar verzamelcontainer en/of lagere inzamelfrequentie restkliko's. In Weststellingwerf is dit strategie niet geschikt in combinatie van de nascheiding van het PMD. Het PMD is namelijk volumineus en daarvoor is een inzamelfrequentie van 1 x per 4 weken te weinig.
4. omgekeerd inzamelen	Omgekeerd betekent dat grondstoffen (PMD, GFT en papier) aan huis worden ingezameld en dat inwoners het beetje restafval dat overblijft moeten brengen naar ondergrondse wijkcontainers. Dus hoge service voor gewenste grondstoffen en lagere service voor ongewenst restafval. Voor Weststellingwerf is deze strategie vanwege de nascheiding van het PMD niet geschikt.
5. financieel stimuleren	De inwoner betaalt per keer dat restafval wordt aangeboden of op basis van gewicht. Deze vorm van gedifferentieerde tarieven (diftar) kan worden ingestoken vanuit het principe "de vervuiler betaalt" of "de afvalscheider wordt beloond". Diftar is een bewezen strategie en is al in een groot aantal Nederlandse gemeenten ingevoerd. De variant "betalen per aanbieding" komt het meeste voor, maar past niet goed bij de strategie nascheiding. De variant "betalen per kg" is in 2019 in Heerenveen en Ooststellingwerf en heeft goede resultaten opgeleverd.

Bijlage 4: Financiële doorrekening diftarvarianten Weststellingwerf

1 Minicontainers in Weststellingwerf

Weststellingwerf maakt voor de inzameling van restafval en gft-afval gebruik van een grijze sortibak (240 liter) en een groene gft-bak (140 liter). Deze minicontainers zijn voorzien van een registratiechip die aan de voorkant via een uitsparing met een rode clip zijn ingebracht. De containers zijn niet voorzien van een adresregistratiesticker. De minicontainers in Weststellingwerf zijn inmiddels afgeschreven. Technisch kunnen ze echter nog wel een aantal jaren mee.

Voor de zijbelading bestaan twee soorten systemen: het grabber-systeem en het Diamond-systeem. Beide systemen hebben een eigen type container: de “gewone” container en de DU-container. De DU-containers zijn robuuster en in tegenstelling tot de gewone container ook geschikt voor diftar op basis van gewicht. In Weststellingwerf worden gewone minicontainers gebruikt en deze worden geleegd met een grabber-zijlader. In Ooststellingwerf, Heerenveen, Opsterland (inzameling door Omrin) en De Fryske Marren (gemeentelijke inzameldienst) wordt ingezameld met het Diamond-systeem.

minicontainer voor grabber

minicontainer voor Diamond

Hieronder wordt het volgende uitgewerkt:

- mogelijkheid 1: aanpassen en registratieproof maken bestaande containers;
- mogelijkheid 2: aanschaf nieuwe Diamond-containers;
- aanvulling: investering registratiesystem op de voertuigen.

mogelijkheid 1: aanpassen en registratieproof maken bestaande containers
In Weststellingwerf zijn alle containers al op adres geregistreerd. Daarmee ligt er een basis om een toeslag voor een extra container in rekening te brengen en om het vastrecht afhankelijk te maken van het containervolume. Aangezien de containerregistraties al jaren geleden zijn opgezet en er in de loop der jaren geen sluitende controles zijn geweest of de containers nog op het geregistreerde adres staan, is sprake van vervuiling van de adresregistratie. Door het ontbreken van een adressticker kunnen bewoners ook niet checken of sprake is van een verwisseling met een ander adres.

Voor het invoeren van een vorm van diftar is een sluitende adresregistratie van de uitgezette minicontainers vereist. Dit houdt het volgende in:
- containers worden voorzien van een adresregistratiesticker met barcode;
- koppeling van de registratiechip aan de adresregistratiesticker;
- koppeling van barcode en chipnummer aan de grootte en soort container (bv 140L RST);
- koppeling van de barcode, chipnummer aan de belastingobjecten en aan BAG en WOZ;
- een sluitende administratieve procedure voor mutaties van de containers.

De kosten voor het aanpassen en registratieproof maken van de bestaande grijze bakken worden geraamd op éénmalig € 105.000 (€ 9,30 per aansluiting, 5 jaar afschrijving). Op jaarbasis is dat € 2,00 per aansluiting. Tegen 50% meerkosten kan in de zelfde ronde ook de registratie van de gft-bakken worden meegenomen.

Voordeel van gebruik van de huidige containers is dat de investeringskosten en de extra jaarlasten beperkt zijn. Deze meerkosten zijn a; met een kleine reductie van het restafval (en dus lagere verwerkingskosten) op te vangen. Nadeel van de huidige containers is dat met dit type container diftar op gewicht met de zijladers niet mogelijk is.

mogelijkheid 2: overstappen op Diamond-containers
Weststellingwerf kan er ook voor kiezen over te stappen op Diamond-containers. Deze bakken zijn beschikbaar in de maten 180 en 240 liter. Overstap betekent dat alle containers (sortibak en gft-bak), alsmede het opnamesysteem van de zijladers moeten worden vervangen. Vervangen van alleen de grijze bak is geen optie omdat twee systemen naast elkaar praktisch niet uitvoerbaar is. Met de investering in nieuwe Diamond-bakken is een investering van € 950.000 gemoeid (€ 84 per aansluiting, 15 jaar[4] afschrijving). En de aanvullende investering voor vervanging van het opnamesysteem van de voertuigen bedraagt € 196.000 (€ 15 per aansluiting, 5 jaar afschrijving).

Volledige vervanging van het containerbestand heeft als voordeel dat het containerbestand toekomst-proof is en geschikt voor alle vormen van diftar (inclusief wegen). Het Diamond-systeem sluit aan bij de werkwijze van Omrin in de buurgemeenten Ooststellingwerf en Heerenveen, waardoor bij uitval uitwisseling van voertuigen mogelijk is. Verder biedt de aanschaf van nieuwe containers de mogelijkheid als basis een kleinere container (180 liter) in te voeren. Nadeel van overstap op Diamond-containers is dat Weststellingwerf de pech heeft dat juist de bestaande zijbelading niet kan worden aangepast maar nagenoeg geheel moet worden vervangen. Er is dus sprake van investeringsverlies. Bij een ander type zijbelading zou aanpassing veel makkelijker en dus goedkoper zijn.

[4] Diamond-containers zijn 30-35% duurder dan reguliere containers. Daar staat tegenover dat ze robuuster zijn en daardoor langer mee kunnen. Vandaar een afschrijvingstermijn van 15 jaar.

aanvulling: registratieapparatuur op inzamelvoertuigen
In geval van diftar op aanbiedfrequentie of gewicht moeten de inzamelvoertuigen worden voorzien van registratieapparatuur en (bij gebruik van bestaande containers) zijn nog aanpassingen aan de grijparm nodig. Hiermee is in beide gevallen een investering van € 70.000 gemoeid. De jaarlijkse kapitaallasten en beheerkosten bedragen € 2,10 per aansluiting.

Samenvattend kostenvarianten Weststellingwerf
(prijspeil 2020)

nieuwe adresregistratie bestaande restbakken
- investering € 120.000 (jaarlijks € 2,20 per aansluiting, 5 jaar)
- optie: meerkosten registratie gft-bakken 50%
- optie: 33% van de containers wisselen voor kleine: € 105.000 (jaarlijks € 2,00 per aansluiting)

aanschaf nieuwe Diamond-containers
- investering € 1.133.000 (jaarlijks € 12 per aansluiting, 15 jaar)

registratiesysteem op voertuigen ivm diftar op aanbiedfrequentie of gewicht
- investering € 70.000
- jaarlijks € 2,10 per aansluiting (inclusief jaarlijkse onderhoudslasten)

2 Mogelijkheden voor diftar met minicontainers in Weststellingwerf

We hebben uitgezocht wat de mogelijkheden zijn om de minicontainers in Weststellingwerf registratieproof te maken. Hierbij spelen twee vragen:
1. Welke diftarvarianten zijn geschikt? En wat zijn daarvan de voor- en nadelen?
2. Wat is beter/gunstiger: overstappen op nieuwe containers (type Diamond) of aanpassen van de bestaande containers?

Er bestaan vier vormen van diftar gerelateerd aan minicontainers[5]:
1. toeslag voor een extra container;
2. volume: vastrecht op basis van het containervolume (140, 180 of 240 liter);
3. frequentie: variabel diftartarief op basis van het aantal aanbiedingen;
4. gewicht: variabel diftartarief op basis van het gewicht.

Bij de eerste twee varianten (toeslag extra container & containervolume) wordt in een container-registratiesysteem bijgehouden welke container op welk adres staat. Via een koppeling met de gemeentelijke belastingadministratie wordt jaarlijks berekend wat de hoogte van de afvalstoffenheffing per adres is. Bij de laatste twee varianten (aanbiedfrequentie en gewicht) registreert het inzamelvoertuig iedere lediging. In het centrale containerregistratiebestand wordt bijgehouden hoe vaak iedere container is geleegd en bij weging ook hoeveel kg is ingezameld. Op basis van die registratie legt de gemeente dan vervolgens een variabele diftaraanslag op (bedrag per lediging en/of een bedrag per kg).

1. Toeslag voor een 2e grijze container
In het verleden heeft de gemeente per adres een basisset van twee containers verstrekt: grijs van 240 liter en groen van 140 liter. Per adres betaalt men een vast bedrag aan afvalstoffenheffing (éénpersoons huishoudens krijgen een vaste korting). Voor € 40 per jaar extra wordt een 2e groene gft-bak verstrekt, maar voor een 2e grijze container geldt zo'n toeslag niet. Het ligt voor de hand om zo'n toeslag ook voor een 2e grijze container door te rekenen. Daarmee wordt veelgebruik beperkt en worden de kosten eerlijker verdeeld. Deze methode is binnen de huidige werkwijze goed uitvoerbaar en de beperkte meerkosten wegen ruimschoots op tegen de extra opbrengst.

2. Volume: korting voor kleine bak of toeslag voor grote bak
Weststellingwerf heeft alleen grijze containers van 240 liter uitgezet. De gemeente kan inwoners de gelegenheid bieden om tegen een korting op het vastrecht te kiezen voor een kleinere grijze container. Als 33% van de inwoners kiest voor een kleinere sortibak, dan kost dat € 100.000 (€ 9 per aansluiting, 5 jaar afschrijving).

De korting alsmede de aanschaf- en uitzetkosten voor de kleinere wisselbakken moet worden opgevangen door een hoger vastrecht voor adressen met een grote bak en een besparing op de verwerkingskosten. De interventie om mensen vrijwillig te laten kiezen voor een kleinere bak, heeft waarschijnlijk een beperkt effect op de reductie van het restafval. Naar verwachting zullen vooral mensen overstappen die nu al weinig restafval hebben.

Keuze voor diftar op volume is anders als alle bakken worden vervangen. Er ontstaat dan een logisch moment om de basisset aan containers te veranderen en als basis kleinere bakken uit te zetten. De Fryske Marren heeft dat enkele jaren geleden ook gedaan. Als basisset werd daar een 180 liter grijs en een 180 liter groenbak verstrekt. Tegen betaling konden mensen de 180 liter sortibak omruilen voor een grotere 240 liter bak. In De Fryske Marren heeft dat weliswaar geresulteerd in minder afval in de sortibak, maar de reductie was kleiner dan bij de overstap naar volume/frequentie (Opsterland) en met wegen (Heerenveen, Ooststellingwerf).

[5] de betaalzak voor restafval is ook een vorm van diftar. Dit is niet verder uitgewerkt omdat dit gelet op het inzamelsysteem met zijladers voor Weststellingwerf geen serieuze optie is.

3. Frequentie: betalen per aanbieding
De bestaande containers en voertuigen kunnen met een beperkte extra kosten geschikt worden gemaakt voor diftar op aanbiedfrequentie. Nu is aanbiedfrequentie in combinatie met nascheiding niet optimaal omdat de meest volumineuze stroom (plastics en drankenkartons) niet aan de bron wordt gescheiden en inwoners hun afvalaanbod hiermee minder goed kunnen beïnvloeden.
Toch blijkt uit cijfers van Opsterland en Heerenveen (tot 2019) dat aanbiedfrequentie (in combinatie met volume) resulteert in substantieel lagere hoeveelheid restafval.

Met diftar op aanbiedfrequentie bieden mensen hun container minder vaak aan. Daardoor kan de inzameling sneller (en dus goedkoper) worden uitgevoerd.

4. Gewicht: betalen per kg
Met de bestaande containers is diftar op gewicht technisch niet mogelijk. Diftar op gewicht kan alleen met Diamond-containers. Heerenveen en Ooststellingwerf hebben vanaf 2019 diftar op gewicht ingevoerd. Beide gemeenten halen daarmee (na correctie voor nascheiding) als enige Friese gemeenten bijna de 100 kg restafval-norm, zonder noemenswaardige negatieve bijeffecten. Gelet op de vergelijkbare bevolkingssamenstelling is dat in Weststellingwerf ook mogelijk.

Belangrijk nadeel van diftar op gewicht voor Weststellingwerf is dat niet alleen alle containers moeten worden vervangen, maar dat ook de huidige zijbeladers fors moeten worden aangepast.

Heerenveen en Ooststellingwerf berekenen naast een bedrag per kg ook een tarief van € 1,00 per lediging. Dat is een kleine prikkel om te voorkomen dat vrijwel lege bakken worden aangeboden,

samenvattend
- om veelgebruik aan te pakken is een toeslag voor een 2e grijze container logische maatregel;
- diftar op volume is lastig met de bestaande bakken. Er zijn extra kosten voor wisseling en aanschaf van kleine containers, terwijl naar verwachting de afname van restafval beperkt is;
- bij invoering van diftar op aanbiedingsfrequentie zijn beperkte investeringen nodig om bestaande containers en voertuigen geschikt te maken;
- bij keuze voor diftar op gewicht zijn nieuwe Diamond-containers nodig en is sprake van investeringsverlies van de zijbeladers. Daarmee is een investering van € 1,2 miljoen (prijspeil 2020) gemoeid.

3 Jaarlijkse diftarkosten

Naast de investeringskosten voor aanpassen of vervangen van de containers en de voertuigen, zijn er bij invoering van diftar ook jaarlijks terugkerende kosten. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de jaarkosten voor de verschillende diftarsystemen.

Met de invoering van een toeslagtarief voor een extra container nauwelijks extra kosten zijn gemoeid. Het gaat om beperkte aanvullende voorlichting en beperkte extra afhandelingen van vragen en meldingen. Deze extra kosten worden ruimschoots terugverdiend uit de meeropbrengst.

De invoering van diftar op basis van volume moet rekening worden gehouden met de aanschaf van nieuwe, kleinere containers en met éénmalige wisselkosten.

Bij de invoering van diftar op basis van frequentie-volume of op basis van gewicht komen er de volgende kosten bij:
- kosten registratieapparatuur op de inzamelvoertuigen, inclusief licentie en onderhoudscontract;
- kosten diftar- en containeradministratie;
- kosten inning diftarheffing;
- kosten extra voorlichting, controle, handhaven en opruimen (flankerend beleid)

De diftarkosten voor diftar op volume-frequentie en voor diftar op gewicht ontlopen elkaar niet veel. Het wezenlijke verschil is dat bij gewicht weeg-units op de voertuigen moet worden geplaatst.

In de volgende tabel is hiervan een raming (op prijspeil 2020) gemaakt van de jaarlijkse diftarkosten.

raming extra jaarkosten bij invoering diftar

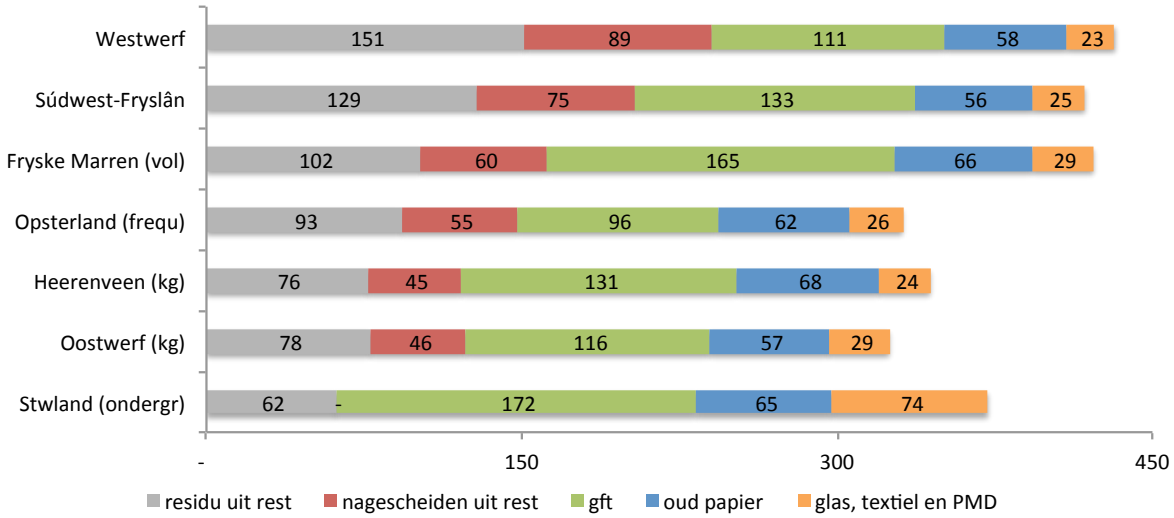
	diftarsysteem		
	volume	**frequentie**	**gewicht**
kaplasten registratieapparatuur 3 inzamelvoertuigen		€ 14.500	€ 14.500
licentie en onderhoud 3 voertuigsystemen		€ 9.000	€ 9.000
diftaradministratie en verbindingen		€ 10.000	€ 10.000
opleggen diftarheffing via belastingkantoor	€ 5.500	€ 14.000	€ 14.000
extra communicatie, controle en handhaving	€ 5.500	€ 22.000	€ 22.000
extra opbrengsten			
totaal jaarlijkse kosten	**€ 11.000**	**€ 69.500**	**€ 69.500**
totaal per aansluting	**€ 0,97**	**€ 6,15**	**€ 6,15**
incidentele kosten			
projectbegeleiding	€ 10.000	€ 30.000	€ 30.000
projectvoorlichting	€ 5.000	€ 20.000	€ 20.000
totaal incidentele kosten	**€ 15.000**	**€ 50.000**	**€ 50.000**

opmerking
Aanvullend is nog sprake van jaarlijkse kosten voor beheer, onderhoud en reparatie van de minicontainers. Dat bedraagt voor een set minicontainers ongeveer € 3 per aansluiting. Deze kosten veranderen niet ten opzichte van de huidige situatie en zijn nu ook al in de begroting opgenomen.

4 Hoeveel reductie van restafval is mogelijk?

We hebben de inzamelcijfers uit 2019 van de buurgemeenten naast de cijfers van Weststellingwerf gelegd. Het valt op dat in Opsterland (diftar op volume-frequentie) en Heerenveen en Ooststellingwerf (beide met diftar op gewicht) de hoeveelheid afval uit de sortibak fors lager is dan in Weststellingwerf. Gelet op de vergelijkbare bevolkingssamenstelling is een vergelijkbare reductie van restafval ook in Weststellingwerf mogelijk.

ingezameld fijn afval buurgemeenten 2019
in kg/inw, excl afval van aanbiedstation, bron: CBS 2019

NB: Steenwijkerland doet niet aan nascheiding, maar hanteert zowel een financiële prikkel als een serviceprikkel voor restafval, Het PMD wordt in een aparte PMD-bak aan huis opgehaald, terwijl restafval kan worden gebracht naar ondergrondse wijkcontainers.

Wat valt op?

- In Weststellingwerf zat 240 kg/inw in de sortibak. Omrin rekent dat 36% hiervan is nagescheiden. Dat percentage is niet individueel per gemeente bepaald, maar collectief. Omdat Weststellingwerf meer afval in de sortibak heeft, is de berekende absolute hoeveelheid nagescheiden uit restafval dus hoger dan in de andere gemeenten;
- De hoeveelheid gft verschilt fors per gemeente. Hier is geen sluitende verklaring voor. Mogelijke verklaringen zijn: Opsterland en Ooststellingwerf hanteren een (zeer laag) aanbiedtarief voor GFT (€ 0,50 - € 1,00 per aanbieding) en in De Fryske Marren is de hoge gft-respons mogelijk het effect van de kleinere sortibak.

Op basis van de resultaten van de buurgemeenten verwachten we dat met diftar de volgende resultaten voor Weststellingwerf.

schattingen verschuivingen Weststellingwerf in kg/inw

	hoeveelheid	tarief	diftarsysteem		
in kg/inw	**2019**	**per ton**	**volume**	**frequentie**	**gewicht**
sortibak	240	€ 101,70	-40	-80	-115
gft	111	€ 76,00	20	30	40
papier	58	€ 20,00	10	10	10
overig		€ 50,00	10	15	15
besparing verwerking per aansluiting			**€ -4,23**	**€ -11,23**	**€ -17,65**

5 Verwachte besparingen bij de invoering van diftar

Doel van de invoering van diftar is betere afvalscheiding, meer grondstoffen en minder restafval. Dat levert ook financiële besparingen op. De verwerking van restafval is immers duurder dan de meeste gescheiden grondstoffen.

De inzamelcijfers van de buurgemeenten laten zien dat er voor Weststellingwerf veel potentieel is om de hoeveelheid restafval te verminderen. Hoeveel precies hangt af van de maatregelen (welke vorm van diftar) en van de inzet van de burgers. In de volgende tabel is een schatting gemaakt van de verschuivingen voor Weststellingwerf en de besparing op de verwerkingskosten (op prijspeil 2020). Daarbij is rekening gehouden met de lagere hoeveelheden restafval die in de buurgemeenten met diftar is gerealiseerd.

begrote extra kosten en besparing bij diftar

bedragen per aansluiting

bestaande bakken	**volume**	**frequentie**
kapitaallasten containers	€ 4,20	€ 4,20
jaarkosten diftar	€ 0,97	€ 6,15
besparing verwerking	€ -4,23	€ -11,23
lagere kosten inzameling		€ -3,00
afgerond totaal	**€ 1,00**	**€ -4,00**

nieuwe Diamond bakken	**volume**	**frequentie**	**gewicht**
kapitaallasten nieuwe containers	€ 12,00	€ 12,00	€ 12,00
jaarkosten diftar	€ 0,97	€ 6,15	€ 6,15
besparing verwerking	€ -4,23	€ -11,23	€ -17,65
lagere kosten inzameling		€ -3,00	
afgerond totaal	**€ 9,00**	**€ 4,00**	**€ 1,00**

Bijlage 5: Literatuur en achtergrondinformatie

- Programma Van Afval Naar Grondstof (VANG), Rijksoverheid
    - https://www.vang-hha.nl/programma/;
    - Uitvoeringsprogramma VANG Huishoudelijk afval, Herijking 2018 – 2020;
    - www.vang-hha.nl kennisbibliotheek beleid en systemen gescheiden inzameling;
- Raamovereenkomst Verpakkingen voor 2013- 2022;
- Rapport “Nederland Circulair in 2050”, Rijks breed programma circulaire Economie, Ministerie van Infrastructuur en Milieu;
- Rapportages benchmark huishoudelijk afval 2019, NVRD/Rijkswaterstaat
    - Groepsrapport gemeenten klasse D;
- Verordening reinigingsheffingen Weststellingwerf 2021;
- Afvalstoffenverordening 2009 Weststellingwerf (geldig van 1jan10);
- met uitvoeringsbesluit 2016 Weststellingwerf (geldig vanaf 22sep16);
- Voorkeurenonderzoek afvalscheiding Weststellingwerf, oktober 2017, bureau AHA! marktonderzoek en marktadvies;
- Inspiratiegids afvalvrije scholen, uit VANG-programma Rijkswaterstaat.